

26

A. SÍŇAVSKÝ —
RAMPOUCH •
R. DUTSCHKE —
STUDENTSKÉ RE-
BELIE • ROZHO-
VOR S DOC.
MÁCHOU

studentent

TÝDENÍK MLADÉ INTELIGENCE

Ročník IV. 26. června 1968 Cena 1 Kčs

JSME PRO PŘÁTELSTVÍ S ČESKO SLOVENSKEM

(ROZHOVOR ZVLÁŠTNÍHO ZPRAVODÁJE STUDENTA V IZRAELI ALEXANDRA KRAMERA SE SEKČNÍM ŠEFEM ODDELENÍ PRO ZEMĚ VYCHODNÍ EVROPY NA IZRAELSKÉM MINISTERSTVU ZAHRANIČÍ PANEM AVIGDOREM DAGANEM.)

Nejdříve životopis interviewovaného: Pan Avigdor Dagan, dříve Viktor Fischl, se narodil v Hradci Králové. Doktorát práv získal na Karlově univerzitě v Praze. V Československu byl před válkou činný jednak v sionistickém hnutí — redigoval časopis Židovské zprávy — jednak literárně. Vydal 8 sbírek básní. Později byl parlamentním sekretářem Židovské strany v ČR. V roce 1939 odchází do emigrace do Londýna, kde úzce spolupracuje s Janem Masarykem. (Napsal též knihu Hořiny s Janem Masarykem; některé kapitoly z ní budou prý otištěny v Sešitech pro mladou literaturu.) Po válce se vrátil do Československa, kde vedl oddělení na ministerstvu zahraničních věcí. Mezi jeho blízké přátele patřil František Langer, s nímž si dopisoval až do jeho smrti. V roce 1946 vítězí Daganův román Píseň o lítosti v soutěži Evropského literárního klubu (ELK); v Československu však již nevychází. O rok později opouští pan Dagan ČR a stává se izraelským občanem. Zde zastává různé funkce na ministerstvu zahraničí: je šéfem oddělení pro politické plánování, velvyslancem Izraele v Polsku a později v Jugoslávii. Od přerušení diplomatických styků mezi Izraelem a Jugoslávii je sekčním šéfem oddělení pro země východní Evropy. — Zbývá ještě dodat, že náš rozhovor probíhal v perfektní češtině.

Pane Dagan, co jste tady v Izraeli říkali loňskému rozhodnutí československé vlády přerušit diplomatické styky s Izraelem?

Viděli jsme v tomto rozhodnutí krok, který byl sotva slučitelný s logikou a se samostatným rozhodováním. Mluví-li o logice, mám na mysli fakt, že i když nás čs. vláda označila za agresory, jsou ve světě podle názoru čs. vlády ještě jiní agresori, s nimiž Československo nepokládalo za nutné styky přerušit. A to i v případech, kdy označení „agresor“ vyvolává daleko méně diskusí, než tomu bylo tentokrát.

A hovořím-li o neslučitelnosti rozhodnutí vaší vlády se samostatností politiky, pak se oprávněně odvolám, že v ČR se nenajde dnes myslím příliš mnoho lidí, kteří by pokládali šestidenní válku za izraelskou agresi. Mám zato, že vláda — teď už mluvím o nové čs. vládě, která má v programu demokratizaci a liberalizaci, může mluvit o skutečné demokracii jen tehdy, když bere v úvahu hlas lidu. Je možné, že naše informace nejsou zcela správné, ale podle toho, co víme, žádá dnes mnoho Čechoslováků obnovení diplomatických styků s Izraelem. Anž chci přehánět, myslím si že tato otázka může být jednou z průběžných kamenů nové československé demokracie.

Domníváte se, že iniciativa k takovému kroku by musela vyjít od československé vlády?

Považujeme to za logické; k přerušení diplomatických styků došlo z československé strany. Každopádně takovou iniciativu uvítáme. Jsme pro přátelství s Československem. My víme, že v Československu je dnes třeba řešit mnoho vnitřních problémů a že navázání diplomatických styků s Izraelem není dnes prvořadou otázkou. Přesto tuto záležitost nepokládáme za nevýznamnou; ani pro ČR. Víte, myslím, že je to otázka nejen politická, ale především etická. Vaše země prošla od dob politických procesů hlubokou mravní krizí. Slánského proces byl antisemitský proces. Myslíme, že navázání diplomatických styků s Izraelem je jednou z forem očisty. Věřím, že to tak chápou také lidé v ČR.

Jaký dojem zanechalo rozhodnutí čs. vlády v izraelském lidu? Mělo vliv na jeho citění k lidem v Československu?

V Izraeli žije asi 15 000 bývalých občanů ČR. Tito lidé byli většinou vy-

chováni v ideálech Masarykovy demokracie. Obdiv k hluboké demokratické tradici a vysoké kulturní úrovni Československa je v Izraeli dodnes veliký. Ve Slánského procesu a v jeho protizidovském zaměření dostal tento obdiv citelnou ránu. Rekl bych, že přerušení diplomatických styků s Izraelem loni v červnu bylo podobnou ranou. Můžeme jen doufat, že čs. vláda nalezne cestu, jak tuto propast překlenout.

Existují mezi ČR a Izraelem nějaké obchodní styky?

Prakticky žádné. S Maďarskem například naopak naše obchodní styky od přerušení diplomatických kontaktů dokonce vzrostly. Ale v tom vidím jen důkaz, že není náhražka pro plně diplomatické styky. Neexistují žádná částečná nebo dočasná řešení.

Myslíte si, že by ČR mohla po obnovení styků sehrát nějakou pozitivní roli při řešení konfliktů na Středním východě?

Každopádně by pak měla alespoň legitimaci mluvit vůbec o problémech Středního východu. Po celou dobu, kdy zaujímá naprosto jednostranné stanovisko, kdy pokračuje ve vyzbrojování arabských států, které se ani dnes nevzdaly čle likvidovat Izrael, nemá k tomu žádné morální oprávnění. — Situace Rumurska, státu, který sice patří k socialistickému bloku, ale přesto odmítá přerušit s námi styky, je v tomto ohledu podstatně rozdílná.

Promiňte, ale pokud jsem dobře informován, ČR již zastavila dodávky zbraní na Střední východ.

Neznám žádné oficiální prohlášení v tomto směru. Velice rád bychom je četli.

Myslíte si, že Sovětský svaz má ještě dnes, po všem, co se stalo, možnost zapakovat Taškent?

Izraelský ministr zahraničních věcí ihned po Taškentu vyslovil naději, že sovětská vláda užije svého vlivu k tomu, aby i arabsko-izraelský problém byl vyřešen v podobném duchu. Kosygin na to tehdy odpověděl, že obě situace jsou naprosto rozdílné a že není možno vidět v arabsko-izraelském konfliktu paralelu indicko-pákistánského sporu.

Přesto mi mnoho lidí zde v Izraeli říká, že si myslí, že je to hlavně Sovětský svaz, na němž závisí mír.

Sovětský svaz má možnost sehrát na Středním východě rozhodující roli. Zatím bohužel hraje úlohu negativní, protože jednak pokračuje ve vyzbrojování arabských armád pro přští útok na Izrael, jednak nejenže nepodporuje, ale přímo brzdí ty arabské elementy, které vidí věci realisticky a přiklánějí se k rozumnému vyřešení konfliktu.

Jak si představujete vyřešení konfliktu? V Československu je mnoho lidí, kteří sympatizují s Izraelem a kteří považují červnovou válku za obrannou. Chybí nám však jasné prohlášení vaší vlády, že když Arabové uznají Izrael, zřeknou se jeho likvidace a povolí mu svobodnou plavbu průplavy, Izrael vrátí všechna okupovaná území. Byl by to argument.

My jsme prohlásili jednoznačně, že přijímáme rezoluci Rady bezpečnosti z 27. listopadu 1967 v celistvosti, ale je nám jasné, že toto rozhodnutí může být realizováno jen na základě jednání. My vidíme v požadavku přímých jednání záruku, že cokoliv bude dohodnuto definitivně. Nejde nám o nové dočasné řešení, nýbrž o konečné dosažení míru v této oblasti.

Je však správné uzavírat se jiným než přímým formám jednání?

Když mluvíme o přímém jednání, nevylučujeme — několikrát jsme to zdůraznili — že jednání mohou být vedena pod předsednictvím pověřence OSN Jarvinga. Chci však zdůraznit, že arabské vlády, které sice v rozhovorech s Jarvingem naznačily ochotu hledat společnou cestu k řešení, neřekly dodnes nic z toho svým národům. Naopak, ve všech projevech k lidu představitelé arabských vlád mluví o dalším kole, o pokračování ve válce. To je jeden z hlavních důvodů, proč trváme na přímém jednání. V jeho

průběhu jsme ochotni jednat o všech problémech bez předchozích podmínek a bez úmyslu vystupovat z pozice síly.

Zastupují zde studentský časopis. Co si myslíte, pane Dagan, o československých studentech?

Veřejné mínění v Izraeli pozoruje s velkým obdivem postoj studentů a intelektuálních kruhů v ČR k otázkám politické etiky vůbec a v poměru k Izraeli zvláště.

Trochu odbočme. V Československu probíhá dnes intenzivní revize všech politických procesů v padesátých letech. Domníváte se, že byl v těchto procesech nějak poškozen stát Izrael?

Slánského proces a některé další procesy byly vedeny nejen proti individuálním Židům, ale proti Židům vůbec a byly z velké části nejen antisemitské, nýbrž i vysloveně antiizraelské. Rehabilitace, které byly a snad ještě budou provedeny, se dosud vztahovaly jen k individuálním obětem těchto procesů. Ale nebylo řečeno ani slovo, jímž by se dnešní čs. vláda distancovala od kvalifikace sionismu jako imperialistické ideologie a od odsouzení Izraele jako imperialistické agentury vyvíjející činnost nepřátelskou Československu. — Ve znovunavázání diplomatických styků bychom viděli alespoň částečnou rehabilitaci a základní změnu názoru.

Pane Dagan, jste bývalý československý občan a jste nejen diplomat, ale také literát. Sledujete soudobou československou literaturu?

Dokud žil František Langer, posílal mi všechno, co dobrého vyšlo. I teď se snažím sledovat české knihy. Ale není to již tak soustavné. Z věcí, které jsem četl naposled, se mi líbil Klímův Zámek, Vaculíkova Sekyra a knihy Jiřího Muchy.

A nová československá filmová vlna? V Izraeli se hrají Formanovy Lásky jedné plavovičky. Je to velmi dobrý film.

Děkuji vám za rozhovor.
JERUZALÉM — ČERVEN 1968

robert f. kennedy:

„Uviděl jsem krev na prsou a zdálo se mi, že jsem smrtelně zraněn. Křičel jsem — „O ne, ne, ne. Můj Bože, chtějí nás zabít všechny.“

Guvernér Connally Dallas 22. listopadu 1963 12.30

Vzpomněl jsem si letos znovu a znovu na ten strašný výstřel. Memphis. Los Angeles. Necelestých pět let po Dallasu. JFK. MLK. RFK. Na krátkých vinách se modlil papaz a z magnetofonového páska BBC třaskaly Sirhanovy výstřely. V komentářích amerických novin se objevilo nezvyklé přídavné jméno: *leaderless*.

„This nation will be leaderless.“
Tento národ bude bez vůdce.
Podobné adjektivum nám chybí.
Čas míjí. Zapomínáme. Neboť tak je to snažší. A odvaha stěží kdy zbývá.

Texty, které budete číst, úryvky z knih, projevů i kázání, jsou slova mužů, jejichž životy byly naplněny odvahou, tou „nejohdívadnější lidskou etností.“ (JFK).

Hrázně násilí ukončilo jejich životy. Zbývá jejich odkaz, jejich slova. Odkaz čekající na naplnění. Slova, volající po pochopení.

JEDINÝ ZPŮSOB JAK MŮZEME ŽIT

Když cestujete letadlem nad Evropou, směrem k Africe nebo k Asii, přeletíte v několika hodinách moře a země, které byly dílnou lidských dějin. Minuty sledujete cesty, po nichž se lidé stěhovali celá tisíciletí; vteřiny, jen letmý pohled, a míváte bitevní pole, na nichž kdysi bojovaly a umíraly milióny lidí. Neuvídníte žádné národní hranice, žádné ohromné propasti nebo vysoké zdi oddělující lidi od lidí; jen přírodu a lidská díla — domovy a továrny a statky — zrcadlící všude společné lidské úsilí směřující k obohacení života.

(Dokončení na 3. str.)

Paris, Mai 1968
Vive la révolution

Wieder Barrikaden in Paris, wieder Mädchen in der ersten Linie. Aber diesmal haben rote Fahnen die Tricolore von 1958 verdrängt. Die Franzosen haben den starken Mann mit Studenten erklären die Revolution, Arbeiter den Generalstreik. Paris erlebte die schwersten Unruhen seit hundert Jahren.

FOTO STERN

Bez dalšího komentáře chci čtenářům Studenta, ke kterým též patří, povědět, jak to s oplakávaným Tizianem skutečně vypadá. Je to asi má povinnost, poněvadž restaurace Tizianova kroměřížského obrazu byla svěřena právě mně. Mohla být svěřena komukoli z mých kolegů, nebo přímo profesorovi B. Slánskému, který má primární zásluhu na tom, že z restaurátorské práce u nás se stal umělecký i vědecký funkcionář, schopný odpovědně řešit dané úkoly. Nemáme sice speciální výzkumné ústavy typu Coremansova institutu v Bruselu, máme však jiné, dostačující záruky, jako je speciální škola malířských a konzervačních technik prof. B. Slánského na Akademii výtvarných umění v Praze (obdobná škola v Bratislavě), Svaz čs. výtvarných umělců, památkový zákon, a hlavně schopnost malířů a sochařů, absolventů zmíněných škol, pochopit a vcítit se do výtvarné mluvy svěřeného díla a jeho hmotné struktury.

Po umělecko-historické stránce byl Tizianův Apolló a Marsyas vyprávěným způsobem zpracován prof. dr. Jaromírem Neumannem.

Zjištění rozsahu poškození, dokumentace, průzkum techniky a materiálu malby a návrh postupu restaurace i její realizace zůstala na mně. Výsledky průzkumu, návrhy a jednotlivé etapy práce schvalovala odborná komise expertů, speciálně k tomu účelu jmenovaná (prof. dr. Albert Kuttal, prof. dr. Jaromír Neumann a prof. Bohumír Slánský). Abych si výsledky průzkumu dále ověřil, seznámil se s dalšími restaurátorskými metodami a mohl prodávavě navýznamnější Tizianovy obrazy, vybavit jsem si během šesti let cesty do Itálie, Rakouska, NSR, Belgie, Anglie a Holandska (za své peníze, na pozvání svých známých).

Pak teprve jsem si dovolil kouknout po kousku „stáhnout Tiziana z kůže“, restaurátorský řeceno — odstranit prokazatelně nepůvodní, později nanesené časem ztmavlé vrstvy laků, přemalob, retušů a tmeňů, což byl v podstatě hlavním úkol celého restaurace.

Během putování z Benátek do Londýna a napříč Evropou přes Vídeň, Vaitice, Olomouc do Kroměříže, utrpěl Tizianův Apolló a Marsyas řadu defektů. Řada obrazů z kolekce, ke které Tizian patřil, cestování ani nepřežila a většina ze stavu, sepsaného roku 1670 při příležitosti uspořádání obrazové, výherní loterie ve Vídni již dnes ani neexistuje. Zčásti se o to přičinil požár kroměřížského zámku v r. 1752 a rozprodání zámekového inventáře za částečně minulého století. To vše Apolló a Marsyas přežil s několika trhlinami, byl zmenšen a zase zvěšován, čistěn, tmelěn, retušován a domalován vylepšováním a mnohokrát lakován. Vyskytují se na něm šest druhů tmeňů, to značí, že nejméně šestkrát ležel „na operačním stole“. Ojeb v laticích a přemalobech státním zneřád, a z obrazu původně barevně rozepzpaného se stal nebarevný šerosvit.

Galerijní tón a šerosvit jsou v očích staromilců oblíbené pojmy — dokáží skryt nejen skutečné hodnoty, ale i prázdnoty, takže bez jejich tajemného působení by starožitnickým obchody tolik nekvetly. Působí na fantazii romantiků a bohůželů i některých malířské technologie neznalých teoretiků, takže i ne významný odborník může tvrdit, že Tizian, stejně jako Rembrandt ve stáří již nevnímal barvy a své obrazy hněl ze zlatistých tónů, vytvářel tak imaginární prostory atd.

Bylo dosud málo příležitostí provést hlubší rozbor Tizianova malířské techniky. Díky pohnutému osudu kroměřížského obrazu a defektů, které utrpěl v takovém rozsahu jako snad žádný z jeho ostatních, dochovaných děl, bylo možno během restaurátorského průzkumu zjistit řadu dosud neznámých skutečností.

Důkladná dokumentace u každé z restaurátorských akcí před a během restaurování je nyní samozřejmostí. U tohoto obrazu, STUDENT, nositel Kompromisního řádu I. Steigra

Vychází ve vydavatelství Mladá fronta. Vedení redakce: zastupující šéfredaktor — Petr Feldstein; Tomáš Pěkný. Redakce: Dagmar Wendová, Miloš Beneš, Petr Hodan, Ladislav Kadavý, Miroslav Klomínek, Hana Vondřichová, Helena Votrubová.

Adresa redakce: Praha 1, Staroměstské náměstí číslo 17, telefon 220 283. Tiskne Mir, Praha 1, Panská 8. Redakce nevrací nevyžádané rukopisy. Rozšiřuje a obdávky přijímá PNS. Objednávky do zahraničí vřizuje PNS — ústřední expedice tisku, oddělení vývozu tisku, Praha 1, Jindřišská 14. Předplatné ročně 52 Kčs, čtvrtletně 13 Kčs.

STUDENT 1968

student 2

vzhledem k jeho mimořádné vzácnosti a významnosti nutných zásahů, byl průzkum a dokumentace prováděny v neobvyklé síli, takže každý restaurátorský zásah je nejen předem zdůvodněn, schválen, ale i důsledně fotograficky dokumentován. Veřejnosti byl tento obraz i v rozpracovaném stavu s částí dokumentace představen na výstavě tvůrčí skupiny restaurátorů R 64 v roce 1965 v Praze a Kroměříži.

Letos v srpnu bude obraz představen veřejnosti již ve své nové, neznámé podobě s rozsáhlou dokumentací, aby se každý mohl přesvědčit o nezbytnosti a celém průběhu restaurátorských prací. Zde bude mít každý možnost pomoci snímky, rentgenogramy, mikropřířezů, sond atd. nahlédnout pod povrch, do skladby barevné hmoty Tizianova osobitého, složitého rukopisu, a sám rozpoznat nepůvodnost Stadičových „goldtónů“. Výstava, rozšířená o další práce restaurátorů tvůrčí skupiny R 64 a hostů, bude převezena do Liberce a postupně dále i do zahraničí, aby ukázala úroveň, objektivnost a odpovědnost restaurátorské práce.

FRANTIŠEK SYSEL

TAKÉ PAMÁTKY

V souvislosti s novou ústavou republiky se vyskytují návrhy na označení státu, CSSR patří nevyjadřující federativní podobu státu a ČSFSR (Československá federativní socialistická republika) se zdá být nevhodné, zejména dělkou zkratky, připomínající řebus. Domnívám se proto, že původní ČSR by bylo nevhodnější, a to jak z hlediska výslovnosti, tak i svou jednoduchostí a srozumitelností. Co se týče státního znaku, vyslovuji přesvědčení, že jedině správně řešení je redintegrace. Současný státní znak nerespektuje historické dědictví vizuální podoby a heraldického vývoje znaku. Některé části současného st. znaku se staly anachronismem. Ostatně, jeho úprava v roce 1990, podle § 1, zákona č. 163 Sb. ze dne 17. 11. 1960, byla v podstatě direktivně administrativní záležitostí, bez účasti občanů naší země. Proto se i zde přimlouvám za důslednou redintegraci.

J. KOLLÁR, Praha

VŠETKÝCH

Vyzývame všetkých poslucháčov, ktorí navštevovali Vysokú školu železničnú v Prahe, resp. Vysokú školu dopravnú v Žiline, ako aj pracovníkov školy, pokiaľ by sa cítili nezákonným opatrením školy postihnutí, aby podali svoje žiadosti o rehabilitáciu na adresu: Vysoká škola dopravná, rehabilitačná komisia, Žilina, Moyzesova 20.

UŽ NEBUDOU

Změnilo se přece jen mnoho na to, aby horoskop, který jsme v lednu začali otiskovat, zůstal organickou součástí obsahu našeho listu. Proto jsme se rozhodli uzavřít tuto rubriku a věnovat její místo všem, jež jsou ještě blížě hvězdám.

OPRAVA

STUDENT č. 25

Do článku „Rudi Dutschke v rekonvalescenci“ se při zkracování vloudila nejen řada chyb v německých jménech (Westend, Marcuse, Wedding), ale i stylistická překroucení: 3. sloupec, 8. řádek: „Ukázalo se, že našim studentům je i v rámci protestního vystupování dáno elementární určité konstruktivní vědomí, zatímco naši němečtí kolegové vycházeli z důsledné negace společnosti, což... Omlouváme se čtenářům i autorovi. R.

Z počátku pokládali křesťané ten boj za vítězný. Bosenský Tvrděk psal tak do Trogriru i obci florentské a v Notre Dame sloužil velkou mší za vítězství nad Turky. Ale bojem na Kosovu poli, smrti vojvodů obou vojsk — sultána Murada i knížete pomoravského Lazara, popravou srbských šlechticů začal pád svobodného Srbska.

Den svatého Víta — VIDOV DAN — 15. června 1389 přinesl soumrak srbské samostatnosti. Teprve po půl tisíciletí sarajevské výstřelky otevřely cestu k svobodě všem Jihoslovánům.

V zmatených dnech tohoto nejistého jara málokdo vzpomene v Čechách těch výročí. Netykají se nás? Zdájí se být mrtvá? Neříčí pro ně čas? Přečtete si krátký úvodník, který jim věnoval v Národních listech, v pátek 27. června 1919 profesor Viktor DVORSKÝ. Poznáte, že víc než opak je pravda. Mohu-li dnes, po padesáti letech, uvést Dvorského úvahy jako plně časovou, je to jen potvrzení pravdy o společné dějinné sudbě našich a Jihoslovanských národů, důkaz dějinné moudrosti autorovy.

V. S.

Výročí bitvy na Kosovu, výročí výstřelů sarajevských. Kdo se nad tím zamyslí, nemůže nepozorovat společnou dějinnou sudbu národa českého

PODLE ŘEČI POZNÁTE JE!

Kudě právo z 5. června pod kategoriickým titulem Zabránit útokům na poctivě komunisty uveřejnilo výtah z diskusního vystoupení s. Věry Dočkalové na posledním zasedání ÚV KSC.

Její vystoupení bylo — jak lze soudit z výtahu uveřejněného v Rudém právu — z těch, která nejvíce žalovala na současné hnutí ve společnosti. Z těch, která se strachem komentovala současný vývoj. Vystoupení, diktované snahou zamést za sebou, ubránit se kritice, která se vedle obecných hledisek stále zřetelněji obrací proti určitým osobám.

S. Dočkalova se hrozí článku Pavla Kohouta o Sovětském svazu ve Světě sovětů a nakonec se ukáže, že žádný takový článek od tohoto autora ve Světě sovětů nevyšel.

Rika: „Po celých dvacet tři let, když nám bylo nejhůř, utrhli si (SSSR) od úst.“ Hovoří o tom, že nám SSSR pomáhal, když jsme měli hlad. Ale pomíjí, že tato pomoc byla náhradou za Marshallův plán, k jehož odmítnutí nás SSSR přiměl. Úslo jí, že v poměru našich potřeb a potřeb celého Svazu jsou naše potřeby natolik malé, že rozhodně nikdy nemohla jít o nějaké trháni si od úst. Konečně za Zaplat pánbůh to nikdy nebylo — jde i šlo o vzájemné a rovné obchodní vztahy.

Prý hanobení Sovětského svazu. Ale to je nesmysl! Ten, kdo nepropadá hysterickému nadšení při vyslovení jména našeho spojence, ten ještě nehanobí. Pokud je s. Dočkalová považuje za svátost — ať se k němu modlí, nesmí k tomu však nutit druhé.

Soudružka Dočkalová bije na bubnu a volá, že za našimi zády se organizují ti, kteří nám nikdy nepřáli a přát nebudou. Hrozí se a mří jí, že někdo prohlásil: „Jsem ještě větší námi takoví, kteří roni slzy, nemají radost z našeho obrodného procesu, roni slzy nad tím, že nebudou už mít tu moc.“ Prý je to urážka.

Má prý plně právo být z hloubi srdce urážena, když někdo píše o komunistech, jako by jim šlo o moc. Takové tvrzení z úst členky ústředního orgánu komunistické strany zní neuvěřitelně. To by po něm soudu nemohl prohlásit nikdo, kdo ví něco o historii, o strategii a taktice komunistického hnutí, o jeho filosofickém základě a jeho společenské úloze. To, co u nás v každý maturant

Jde však v této zmatenosti o stranu a její moc? Nejde o některé velmi konkrétní členy.

Je velmi vhodné a užitečné všimnout si, co prohlašovala soudružka Dočkalová na jednom z předchozích zasedání ÚV v prosinci. Mohu doložit. Víím o tom, že tatáž členka ÚV tehdy žádala kategoriicky, aby se strana postavila za soudruha Novotného, neboť: „Soudruh Novotný má důvěru lidí dole, dostal důvěru celého národa a má jí dnes prostě proto — já nevím, odkud to přišlo — okamžitě dělat taková opatření, protože ty dva měsíce, než by se to dobře zavázilo a dobře podložilo, by nenadělaly škody v našem národě.“ Vystoupení soudruha Sika (navrhl rozdělení funkcí) ostře odsoudila a cítila v nich „krizi, odpor a nenávisť“. Tehdy jako dnes má místo úsudku pocitu, avšak úmysl stejný: aby vše zůstalo při starém.

A tady jsou kořeny hanobení, proti němuž s. Dočkalová bojuje s veskerou vehemencí. Teprve v tomto kontextu dostávají původní smysl slova: Zabránit útokům na poctivě komunisty. JAN MOLIK

ZASE JEDNA SCHŮZE...

22. května se konala v posluchárně psychiatrické kliniky mimořádná schůze psychiatrické sekce Společnosti J. E. Purkyně. Mluvívalo se o ní už předem. Proslýchalo se, že se asi bude „prát špinavé prádlo“.

Posluchárna byla plná, dostavili se i nečlenové společnosti. Předseidnetvo přečetlo svůj elaborát, kde položilo otázku statutu a poslání Společnosti zejména dnes, kdy se přemýšlí o statutu a poslání tolika věcí. Poprvé se ozývá termín „obroda“; zazní ještě mnohokrát. Je čtena rezoluce Výzkumného psychiatrického ústavu, která se zmiňuje o podílu lékařů (případně psychiatrů) na nezákonnostech, žádá vysvětlení a zaujetí stanoviska. Uvažuje se o komisi, která by to vyšetřila: Soudně psychiatrické křídlo upozorňuje na její exekutivní bezmoc a navrhuje spíše pomocí kompetentním institucím. Rozvíjí se přelátavá debata o rehabilitaci (i „celonárodní“ diskuse začala vlastně takto). Formulace vyvolávají spory: zda mají být případní viníci „trestně postižení“ nebo jen „postížení“, zda se jim má vzít diplom nebo ne.

Některé připomínky zapadají bez ohlasu, například o konfidenčních z řad psychiatrů. Diskuse se točí na místě, v prostředních a zadních řadách roste šum. (Přemýšlím přitom o různých věcech, například o psychiatrii vůbec; jak se z ní stala ancilla ideologie; jak jsem se coby student vztel nad ucebnicemi, přednáškami; vzpomínám na různé kampaně. Váhám, mám-li se přihlásit. Jsem z těch mladších a nejsem členem Společnosti...) Rozprava pokračuje. Některé chtějí podnitit. Je čten kádrový posudek na jednoho postiženého psychiatra, psaný v

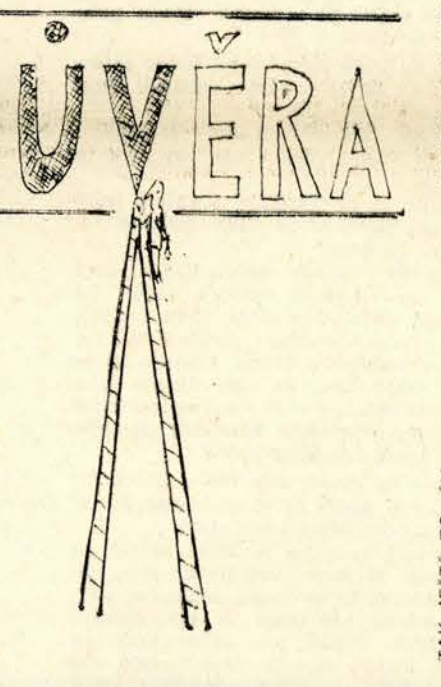
se o lese, tj. o psychiatrii... Hovoří o její koncepci, o koncepci její výuky apod. Na toto jsem stále čekal. Předseidnetvo usměrňuje: Ano, ale je nutno dorážet to, o čem se mluvilo. Některé odcházejí. Otázka odboru: Dovedou obhájit naše zájmy? Vzpomínky na Lékařskou komoru. Další odcházejí. Padá otázka důvěry výboru, delší debata, jak na to. Zbývající členové pak volí: osm nedůvěry, ostatní (většina) ano. Znovu odcházejí. Kdoš vzádu volá, že schůze není k ničemu. Opět odcházejí. Je 18.00, zbývá hrstka lidí, odcházím, aniž riskuji, že o něco přijdu...

Psychiatrie je věda s velice širokým teoretickým východiskem, od histochemie po filosofickou antropologii; zahrnuje fond rozmanitých dovedností, od subokcipitálních punkce po zvládnání situace v terapeutické komunitě! Její výrok jsou mnohdy závislé na výroch jiných disciplín (včetně ontologie a gnoseologie), které nebyly vysloveny s definitivní platností. Je kompetentní řešit — anebo pomáhat řešit — aktuální problémy od psychogenní podmíněnosti vnitřních chorob přes otázky zločinu a trestu až po obecné zásady duševní hygieny a lidského soužití. Její skutečná tvárnost závisí velmi na lidech, kteří se jí věnují, na jejich osobním formátu, etice apod. V dnešní době již nepracujeme s eschatologickými pojmy, jako například „poslední soud“. Rikáme místo toho: To posoudí s konečnou platností historikové... MUDR. P. PRIHODA, Praha

ZPRÁVA

rehabilitační komise na filosofické fakultě UK v Praze

K 12. 6. 1968 bylo rehabilitační komisí na filosofické fakultě Univerzity Karlovy projednáno celkom 98 studentských žádostí o studijní a morální rehabilitaci. Podle návrhu rehabilitační komise závěrečné fáze studia 74 posluchačů filosofické fakulty, vyloučených většinou při studijních prověřkách v r. 1949 a 16 posluchačů někdejší VSPS. Všem rehabilitovaným studentům budou uznány jejich dřívější zkoušky. Dále byla přerazena 1 posluchačka z mimořádného studia do řádného studia a doporučeno přijetí dvou maturantů, kteří nebyli v r. 1959 a 1960 přijati. Písemně oficiální oznámení o rehabilitaci bude všem těmto studentům zasláno do konce června t. r. Další rehabilitace pokračují.

KRESLIL E. HILAR
TAK JESTE TO ÚV

a srbského. Není ovšem patrna na prvý pohled tato vnitřní spojitost. Kosovo se nepodobá Bílé Hoře; je mnohem čestnější, slavnější, turdší. Československý národ měl své Kosovo hned v nejpřednějších dobách svého státního vývoje, za rozmachu říše Velkomoravské. Tu jest analogie a spojitost. V obou případech podlehl slovanský stát Asiatům. Kádyby se nebyl asijský národ položil mezi podkarpatský Dunaj a Drávu, kdyby moravským Kosovem nebyl býval zničen zlatý most, slovanská Panonie, nebylo by mělo ani srbské Kosovo účinků tak trvalých. Proto znovu a znovu přitd v srdcích obou národů touha po tomto mostě.

Zpupný muž, který se ve výročí kosovské bitvy slavnostně projížděl sarajevskými ulicemi, chtěl spojit Kosovo s Bilou Horou ve společný úctinek. Nástupce vítězů bělohorských snažil se stát se též nástupcem vítězů na Kosovu. Než co se stalo? Svým činem spojil osudy obou národů, jak nebyly spojeny nikdy předtím.

Když jsme četli, že zahynul — nemohlo být mírnějšího trestu za onu zpupnost — ptali jsme se u sebe: Kádyby se byl odvážil pořádati v Praze oslavný průvod ve výročí bitvy bělohorské, byla by Praha schliple mlčela, nebo se spokojila neškodným povykem, nebo by byly zazněly i tu restající výstřelky?

Praha byla ušetřena podobných rozpaků, neboť se zdálo, že pro ni není již dějinného poslání. Západní jiskra nemohla být vykřesána z českého křemene. Vyšší spravedlnost si žádala, aby Vidov dan, počátek srbského neštěstí, stal se po státech předzvěstí úplné spobody a sjednocení Jihoslovanského lidu. Praha neporozuměla hned nezměrnému významu Vidova dne. ... Ale to byl jen nerozum, setrvačnost a bezradnost, počátečně změněni myslí. V několika týdnech je nahradila přísná směrnicí citového souručenství

AUSGERECHNET
OV KSC PRAHA 9

předložilo čtenářům závodního časopisu Dimitrovec (časopis pracujících národních podniků Avia, nositele Řádu práce, závodu XII, sjedzu KSC, vydává ZV KSC, ROH, ČSM a vedení podniku, č. 20/1968) perfektní kádrový posudek na O. Rambouska. Nikdo ho o to nežádal (z redakce) a přesto si pospíšilo na pomoc všem těm, kteří se cíti s K 231 v zádech nejistí. A metody, jichž použilo, jsou zálešácké:

Na shromáždění ve vysočanské svobodárně mluvili vězení: páteřských let gen. dr. Ing. V. Paleček, který jmenoval dva bývalé dělníky CKD jako své trzylitele. ÚV KSC Praha 9 požádalo o zjištění totožnosti a pracovníci jak MV, tak MNO oznámili, že jmenování nikdy vyšetřovatelé nebyli. Tady, by měla informace skončit. Ale ona pokračuje slovy: „Domníváme se, že by čtenáři mohli zajímat i okolnosti týkající se předsedy dokumentační komise K 231 O. Rambouska... Kdo je tento pán, který se prodral na hladinu současného demokratického proudu?“ „Jako bývalý příslušník reálného křídla Národního soc. strany...“ stal se spolupracovníkem „jiného povedeného emigranta“, „jejich rejdy proti republice“, atd. Ponechme stranou slovník kádrového posudku a zeptejme se: „Jaké důvody vedou ÚV KSC Praha 9 k tomu, aby předkládalo dělníkům Avie životopis O. Rambouska? A navíc se nepoděpsalo?“ Neví ÚV KSC Praha 9, že O. Rambousek byl za své činy odsouzen a má tedy právo na ochranu, jako kterýkoliv jiný občan naší republiky?

3. Mohlo by ÚV KSC Praha 9 upřesnit svou informaci o tom, že podrobnosti o činnosti O. R. „budou v krátké době zveřejněny v jiných publikačních prostředcích?“ Kdo je zveřejní a proč? A jak o tom ÚV KSC Praha 9 ví?

4. „Což vám může, se znalostí faktů... někdo uvěřit, že se upřímně ztotožňujete s vyhlášenými zásadami K 231“, ptá se suggestivně ÚV KSC Praha 9. Což vám může někdo věřit, zeptejme se ÚV KSC Praha 9 suggestivně my, že se upřímně ztotožňujete s obecnými a vyhlášenými zásadami slušnosti? Opět tedy presumpce viny a podezřívání?

V televizním pořadu o Mírově šlo o nezákonné a gestapácké metody zacházení s vězni. To, zač byl O. Rambousek odsouzen, nemá nic společného s tím, že ho, jako tisíce jiných, dozorci a vyšetřovatelé mlátili. ÚV KSC Praha 9 (a jeho informátoři) použili jeden ze záudů z Schopenhauerovy Eristické dialektiky. Změnili prostě ve svůj prospěch téma. A důvod, pro kterém se ptáme v první otázce? Potřebují diskreditovat K 231. Článek v Dimitrovi končí oslovením O. Rambouska: „Což může nevyvolat pochybnosti o smyslu a cílech K 231 skutečnost, že iste čelným funkcionářem tohoto sdružení právě vy...“

Vezměte si Švejká, tam to všechno je. Tam se taky o jednom trhovci říkalo: to je ten, kterému vloni zapíchl otec. To bude taky pěkný lump. A trhovce nic neprodal.

Jde o to, aby K 231 už nikomu nic neprodalo ze svých pamětí. Ale komu o to jde: ÚV KSC Praha 9, ZV KSC, ROH, ČSM a vedení podniku Avia? T. P.

V Č. 27 NAPRIKLAD: Z. FIERLINGER: SOVĚTSKÉ RUSKO NA NOVÉ DRAZE; PŮVODNÍ REPORTÁŽ Z IZRAELE; SOVĚTSKÝ LEDEN - V; VÝROBA JMEN S CSc; O FFKU 1968; AJ.

s národem srbským, neboť bylo již patrna, že sarajevský Vidov dan přinese oběma národům stejné rozahodnutí.

Bylo by správné domnívat se, že společná cesta je u konce? ...

Ve dnech právě minulých projevila se znovu vnitřní spojitost našich osudů. Její kořen tkví v daleké minulosti. Vzpomeňme si jen! Kádyž král Václav I. zachycoval na Moravě útoky Tatarů, kdo na západě pomyslil jiti mu uprávde na pomoc? Kádyž car Lazar umíral na Kosovu, kdo dbal o to v atlanské Evropě? Čas od času vychází z Asie pochopení zhouby. Destruktivní a panovačný proud, zorganizovaný, aby ničel a vládl, jinak bez tvůrčí síly, mňnicí podobu, ale věčně týž ve svých základních znacích. Pod heslem viry, racy, soustavy sociální nebo bez hesla, vředy za týmž cílem ovládnouti arijské národy, zničiti, co vytvořily, nebo žiti z toho. Atlantická Evropa si zvykla, aby slovanští národové zachycovali asijský příboj, ať jej odrazí, ať z části nebo zcela podlehnouše zaměstnají jej tak, aby nemohl nebo nemusil sunouti se dále ...

Československý a Jihoslovanský národ jsou spjatý touže dějinnou sudbou, oba se dítají z vysokých rozvodů k lesknoucímu se Dunaji, oba jsou vydány útokům z několika stran, jimž musí čelití nekřuty polohou svých zemí. Proto jejich dějinný rys je tak veliký a tragický.

Rozhlédněme se po světě! Najdeme dosti přátel až k určité mezi, dosti spojenců, až kam dosáhne jejich, prospěch. Ale sotva kde nalezneme myšlenkové přibuzenství tak blízké, jako u národa Srbů, Chorvatů a Slovínků. Je to jediný případ ve vztazích k jiným národům, kde vedle střizlivých politických úvah máže beze strachu promluvit také srdce.

MARX SE VRACÍ OKNEM

Doc. PhDr. Karel Mácha se nedávno zastavil na skok v Praze. Při té příležitosti obhájil svou doktorskou práci a stal se nejmłodším doktorem věd v ČSSR, předsedl hlavní referát na sympoziu o integritě antropologů v Obecním domě v Praze, poskytl rozhovor Čs. rozhlasu a ještě nás, své bývalé posluchače, pozval do svého bytu na besedu. Dnes už je docent Mácha zase dávno v Německu. Jak to přijde, že přednáší na západoněmecké universitě, byla naše první otázka.

Náhodou na to byly peníze. Volkswagen poskytl stipendium a Westfálská universita v Münsteru na tu Volkswagenstiftung pozvala dva československé docenty. Pokládají totiž Čechy za autentické interprety marxismu. Jsem tam ještě s doc. Hanušem Steinerem z Brna.

Co podle Vašeho názoru vedlo k vzestupu studentských bouří v západním Německu a jaké jsou jejich skutečné motivace?

Byl jsem německými studenty překvapen. Přednášel jsem jim přede dvěma roky, a tehdy to byli snad nejpilnější, nejpořádnější, nejsystematičtější a nejzdvořilejší studenti na světě. Když jsem tam přijel tentokrát, měli právě veřejnou diskuzi s panem profesorem Adornem. Neříkali mi však tentokrát ani Herr Professor, neříkali mi ani pane Adorno, říkali mi jen Adorno. Dělal si z něho zcela nepokryté legraci. A nejen z něho. Zesměšnil veřejně i svého protektora, profesora Darendorfa, když se proti nim náhodou v něčem kriticky postavil. Uvědomil jsem si přitom, že v této chvíli na německé universitě platí jediná autorita, autorita intelektu a hodnot.

Němečtí studenti revolují na úrovni dosti svévolné destrukce něčeho, co neznají. Je to tak trochu luxusní revoluce, uvážíme-li životní prostředí, ve kterém žijí. Oni totiž nejen že nevědí, co je to elementární neje, ale ani to, že něco takového skutečně existuje. Studenti byli kdysi relativně sociálně problematictí (i když ne v našem slova smyslu), ale ne dnes. Je tedy paradoxní, že protestují stejně jako naši studenti, kteří žijí v podmínkách skutečné elementární nouze. Jejich protest je tedy abstraktním protestem proti abstrakci. Proti manipulaci. Jdou sice do stávk, když mají být schváleny mimořádné zákony, ale jejich vnitřní motivací je to, že jsou manipulováni. Zajímavé je východisko, z něhož toto vše pramení. Je jim Marxovo dílo. Ne však ten náš Marx čtyřicátých let, ale Marx Kapitálu...

Není v tom trochu nosismismu, rozmaleně vzpurnosti a módy?

Vzpomínám si na rok 1948, kdy mi bylo 17 let. Byli jsme úplně stejní jako tito chlapi, jen s tím rozdílem, že toho bylo oteřným způsobem proti nám zneužito. Takoví studenti jsou buď v Československu v r. 1948 nebo v Německu r. 1968. A to je pokládám současně za okouzující i tragické. Opakují tytéž chyby a tatáž gesta, která dělala naše generace. Ale abych se vrátil k Marxovi. Marx Kapitálu v celé své systematické a důkladnosti je dnes anachronismus, ale pro ně je právě tento Marx analytikem dnešního kapitalistického systému.

Jsou tedy dobře ideologicky vybaveni v našem slova smyslu?

Především v sobě mají náboj, který vytváří každá společnost, která je dvacet let statická, a žije v netečném klidu městského blahobytu. Pro tuto generační vrstvu je to strašně provokující stav. Na jedné straně je produktem tohoto konfliktu a na druhé straně silou, která jej bude řešit. Pravděpodobně velmi drastickým způsobem. Potřebuje k tomu teoretickou výzbroj, potřebuje motivaci k činu, a tu právě nalézá v Marxovi.

Pojmy, které u nás musí vypadat jako fráze (sám pojem kapitalismu, třídního boje, proletariátu) jsou pro mladé Němce dokonale reálné. Jejich konstrukce je odvozena z Kapitálu a přesto, že je falešná, tvoří pro ně vlastní myšlenkový svět. Dokonce jedinou realitou, pro kterou stojí se angažovat. Proto jsem v rozhlasu řekl, že by byli ochotni akceptovat Konstantinovského pojetí historického materialismu a brát vážně dějiny VKSb. A nejen to. Oni jdou tak daleko, že protiklad mezi vykořisťovateli a vykořisťovanými přenášejí i na universitu. Profesori jsou pro ně něčím podobným jako Marxovi kapitalisté, nebo se může přidat ke studentům.

Z této nesmyslné konstrukce vyplývá i mechanika jejich pohybu v takto chápané realitě. To jest stávka jako hlavní nástroj boje proti manipulovatelnosti. Jsou „manipulováni“, protože si musí řádně zapsat studium, a i když nemusí chodit na přednášky, musí alespoň jednou za čas přijít k nějaké zkoušce.

Kdybyste měl porovnat jejich projevy s událostmi v Praze?

Mentalita je stejná, motivace jsou naprosto odlišné.

Jsou němečtí studenti dvacet let před námi nebo za námi při posuzování vlastních sil a možnosti ovlivnit běh událostí?

Němci mají výhodu. Mají těch dvacet let k dobru. Jsou v roce nula, abych tak řekl, nebo dokonce ještě před ním. Tragické přitom je, že vytvářejí mechanismy, které je dovedou ke stejným chybám, jaké jsme dělali my. To je na tom to osudové.

Je to paradoxní sledovat, jak se marxismus vyhozený z Německa dvěma vrací oknem s další generací. A tito mladí, sympatičtí a nadaní lidé mají blíž ke Ulrichovi než k nám. Já nevím, jestli mi dobře rozumíte. Pokládají všechno u nás, od Stolla až po Svitáka, za revizionismus.

Jednou si nás, mne se Steinerem, přišli poslechnout někteří z radikálnějších studentů. Po besedě prohlásil jejich šéf-ideolog Bern Franke, že je hezké, že už Praha není tak buržoazní jako v roce 1967, ale že to stále ještě není ono. A víc se s námi nebavili. Skutečně pochybuji o tom, že se daří poučit.

To je tedy jedna stránka jejich marxismu. Vezměme druhý konec tohoto procesu — zapálené auto nebo vrženou dlažební kostku. Zprostředkujícím momentem je spolehání na třetí svět. Tady je ten eschatologický Marx, který je skutečně ovlivnil, takže vizi posledního soudu spojuje s osvobozením člověka prostřednictvím třetího světa. Matematik by řekl, že dosazují další neznámou, a že nic neřeší. Pokoušejí se jen stavět třetí svět proti naší civilizaci a vidí v tom trest boží za hříchy přepychového kapitalismu, jehož výrobní síly bychom u nás v Československu tolik potřebovali. Je to spolehání krásných ideálů a celkem zbytečně vulgární praxe. Spojení, které se vyvažuje z této kultury a přesahuje někam do neznáma.

Nemyslím, že je to definitivní tvar tohoto hnutí, které je, přes svou neurčitost a bezcílnost, která končí u vyvlastnění Springera, přitažlivé pro mnohé ostatní studenty. Dokazuje to i skutečnost, že za SDS jsou vecku jednotní. Přitom však existuje další velká skupina, která nesouhlasí ani s touto levicí, ani s oficiální pravicí, a která se sdružuje kolem SHB, což je zkratka pro Sozialistischer Hochschul Bund.

Při důsledném přijímání Marxova díla by ovšem museli mladí němečtí radikálové dojít až k problémům třídního boje a diktatury proletariátu, jako jediného způsobu osvobození člověka...

Západoněmečtí studenti, o kterých hovořím, skutečně stojí pod prapory Marxe, bohužel jenom pod prapory. Viděl jsem náhodou letošní první máj v Amsterdamu, kde pobíhali studenti s rudými prapory. Ničeho víc však nebyli schopni. Míchodem podobný rudý prapor má ovšem i německá sociální demokracie se svým Willy Brandtem a loajální politikou. Tedy oni by jistě museli přijmout i důsledek třídního boje a diktaturu proletariátu a já nepochybuji o tom, že by to udělali. Trochu je od toho snad zrazuje praxe, kterou vidí, nebo mohli vidět ve východní Evropě. Přitom však zavírají oči před érou stalinismu. Vůbec pokládají celý vývoj marxismu ve východní Evropě za něco atypického a odporujícího samotnému Marxovi. To je přirozeně omyl. Je nutno počítat s každou historickou formou, která se objevila.

Velký vliv na mladé intelektuály v NSR měl přece také filosof Herbert Marcuse...

Je třeba rozlišit několik tváří Marcuse. Je to psychoanalytik a hegelovec, kritik SSSR a sovětské filosofie, radikál až anarchista a nakonec teoretik jednodimensiálního člověka, který se vrací k marxismu. Jeho vliv byl různý. Předlo-ni podnikli revoluci v SDS, dokázal nemožné, vzbudil studenty z letargie a dal vzniknout vlivné síle v německém myšlení. Letos, když se vrátil mezi studenty do Berlína, nemohl je poznat. Vívali v něm proroka, staršího partnera Dutchkeho, a s nevolí poznali, že je příliš liberální.

Myslím, že éra Marcusova myšlení na toto hnutí v podstatě skončila. Studenti teď hledají své vzory v Che Guevarovi, což je politik velmi úzké oblasti revolučního hnutí, a část dokonce v Maovi. Nám se to může zdát směšné, ale v Německu to není žádná legrace. Nicméně je Marcuse nakazil svou obrovskou láskou k člověku a tím svým podivným marxismem. Z toho už se nedostanou, protože Marx je jako chobotnice. Tato generace německých intelektuálů se ho už nezbaví. Ta další, která přijde po ní, bude antimarxistická.

Myslíte, že se v budoucích letech k pokrokovým německým studentům přidají i další vrstvy společnosti?

V tomto je Německo odlišné například od Francie. Přesto, že studentské revolty v Německu jsou daleko adekvátnější francouzským poměrům než sociálním problémům a jejich společenské odezvě ve vlastní zemi. Tak zatímco francouzští profesori stávkují spolu se svými studenty, v Německu stojí ordinářiové mimo. Lidé jako Ernst Bloch a vlastně téměř celá frankfurtská škola stojí jaksi mimo německou profesorskou minoritu, jsou to představitelé poněkud jiné kultury. Bloch, svým způsobem i Marcuse a v jiných podmínkách Erich Fromm žijí v jakési vnitřní emigraci. (Je to situace židovského intelektuála, který je příliš vzdělaný a jemný, aby byl pochopitelný a obecně přijatelný.)

Také odborářské hnutí se staví ke studentům s velkou nedůvěrou. Je ovšem pravda, že na druhé straně nemají tito studenti příliš pochopení pro reálné sociální problémy Německa.

Ještě ke kvalitativní stránce západoněmeckého studentského hnutí. Je samozřejmě, že se v podobných poměrech vyskytují vedle lidí, kteří to myslí doopravdy, také takoví, kteří politizují jen proto, aby si kompenzovali své komplexy. Jak velká je skupina těch skutečně angažovaných?

Je to situace, v níž malá skupina odhodlaných a důsledných, nebojím se říci revolucionářů, může strhávat prakticky všechno studentstvo. Je to velmi mocné hnutí, vyzdí jen Münster má 17 tisíc studentů.

Členové SDS, jak jsem je poznal, jsou většinou čistí idealisté. Jsou to pochopitelně různé typy od anarchisty s hořící bombou v ruce až po platonického revolucionáře. Dokonale splývají se svou ideou a vůbec neuvažují, co budou dělat, až odstoupí. To je na nich právě to okouzující.

Hodně se dnes hovoří o tzv. revoluci pátého stavu. Domníváte se, že je to postiční reality, nebo jen teoretická konstrukce udělaná ex post?

Mohu tvrdit jenom tolik, že se čtvrtý stav stal konzervativní. V situaci, kdy bavorský sedlák jezdí pro krmení oplem (a to je ještě chudý ve srovnání s holštýnským sedlákem), nemůžeme čekat, že bude dělat revoluci. Tedy nejen od rolníků, ale obecně řečeno od všech pracujících. Naopak, jsou potencionálně největší oporou režimu, protože si právě nyní uvědomují, že by mohli přijít o své vozy, na které museli poměrně dlouho šetřit.

V rozhlasovém pořadu „Pisničky s telefonem“ jste hovořil o rozdílném chápání demokracie u studentů v NSR a u nás...

Rekl bych, že naši studenti mají k demokracii blíž než největší radikálové v Německu. Je to určitý rozpor, ale je to asi tím, že pražské prostředí je bytostně demokratické, zatímco Německo v podstatě demokracii nezažilo. A těch minulých dvacet let německé historie je spíše než demokracie víceméně neúspěšný pokus kompenzovat totalitární tradice. Je to negace možných zábran demokracie a nikoli pozitivní tvorba demokratického systému a života.

Kdyby se němečtí studentští radikálové dostali k moci, pak by zažilo Německo hrůzovlád, proti níž by byl náš stalinismus padesátých let selankou. To si skutečně troufám tvrdit. Velmi hezky to vystihla Jiřina Šiklová, když hovořila s předsedou münsterské SDS Jugoslávцем Stojadinovičem. Rekl mu: „Pane kolego, vy si ještě nedovedete revoluci ani představit a už máte rysy takového doktrináře, dogmatika a sekýraře, že byste mohli být v Praze partajním tajemníkem.“

Zmínili jste se také o tom, že mladí Němci chápou demokracii spíše jako osvobození člověka od citů, soukromí, lidských vztahů...

Pojem demokracie má mnoho dimenzí a pravděpodobně tato osobní dimenze je ze všech nejdůležitější. Vidím v tom základní rozpor jednotlivce a manipulující instituce. Jde o hledání demokracie jako určitého řešení existenciálního určení dnešního německého studenta. Přece jen si však myslím, že se to realizuje mnohem více na úrovni úvah o možné sociální roli utopie než na úrovni studie sociálních rozměrů této utopie. Snad trochu jasněji: Myslím, že jejich představa osobní demokracie zatím nepovádá chápání možných demokratických záruk, které by mohla poskytnout společnost. Studentské hnutí prostě ještě nevystoupilo ze své výlučnosti. Ale to je problém skutečné vnitrouniverzitní revoluce.

PŘIPRAVILI
Milan Šmíd a Ervín Matos

A. SCHOPENHAUER:
Z ERISTICKÉ DIALEKTIKY

Diskuse je často vzájemně prospěšná jako prostředek k třebení hlav, k oprané vlastní myšlenkě a také k vytvoření nových názorů. Avšak oba diskutující si musí být rovni pokud jde o vzdělání a duševní schopnosti. Nedostává-li se našemu protivníku přeho, nerozumí všemu, není na úrovni. Nedostává-li se mu druhého, snádí ho způsobem roztrpčení k nepoctivosti a záudům a konečně i k hrubosti.

Poslední záud. Pozorujeme-li, že odpůrce nás předčí a že je pravda na jeho straně, pak budeme osobní, urážliví, hrubí. Být osobním spočívá v tom, že přecházíme od předmětu sporu (protože jsme brů prohráli) k odpůrci a nějak jeho osobu napadneme. Mohli bychom to nazvat argumentem ad personam na rozdíl od argumentum ad hominem: toto se vzdaluje od čistě objektivního předmětu a drží se toho, co odpůrce sám o tom řekl, nebo např. připustil. Jsme-li však osobní, opouštíme předmět na dobro a mřížme svůj útok proti osobě odpůrce: stáváme se tedy utrhačnými, potutelnými, urážlivými a hrubými. Je to obrat od sil ducha na síly těla nebo na zvířecost. Toto pravidlo je velmi oblíbené.

student 3

robert f. kennedy:

(Dokončení z 1. str.)

Nová technologie a spojení sbližují všude lidi i národy, zájmy jednotlivce se stále víc a víc stávají zájmy všech. A naše nová blízkost strhává klamně masky, iluzi rozdílnosti, která je kořenem nespravedlnosti, nenávisť a války. Jen přizemní člověk ještě trvá na temné a otravné pověře, že jeho svět je ohraničen nejbližším kopcem, jeho vesmír končí na břehu řeky, jeho obecná lidskost je uzavřena v těsném kruhu těch, kteří žijí v jeho městě, sdílejí jeho názory a mají tutéž barvu pleti.

Podobné cíle

Každý národ má jiné překážky a jiné cíle tvořené vrtochy dějin a zkušeností. A přece když mluvíme k mladým lidem po světě, není mým největším dojemem různost, ale blízkost jejich cílů, jejich tužeb a starostí a jejich nadějí do budoucna. Je diskriminace v New Yorku, apartheid v Jižní Africe a nevolnictví v horách Peru. V Indii umírají lidé hladu na ulicích; v Rusku jdou intelektuálové do žaláře; tisíce jsou vyvražďovány v Indonésii. Všude se plýtvá bohatstvím na zbrojení.

Toto jsou rozličná zla, ale jsou společnými dly člověka. Odrážejí nedokonalost lidské spravedlnosti, nedostatečnost lidského soucitu, úbtek naší citlivosti k lidskému utrpení; vyznačují hranice naší schopnosti užívat vědění pro blaho ostatních. Volají po obecných hodnotách svědomí a rozhořčení, po sdílené rozhodnosti odstranit všechna zbytečná utrpení našich bližních doma i po celém světě.

Naše odpověď je naději světa: spoléhat na mládí — ne jako na čas života, ale jako na stav mysli, povahu vůle, hodnotu představitelství, převahu odvahy nad bážlivostí a chuti po nespázičích nad touhou po pohodlí. Krutosti a překážky této prudce se měnící planety neustoupí před zastaralými dogmaty a obnošenými hesly. Nepohnou jimi ti, kteří lpí na přítomnosti už umírající, ti, kteří dávají přednost iluzi bezpečí před vzrušením a nebezpečím, které přináší i ten nejkřidnější pokrok. Je to revoluční svět, v němž žijeme; a tato generace mu vnutila větší břímě odpovědnosti, než kterákoliv jiná generace před ní.

„Nelze,“ řekl jeden italský filosof, „vzít nic obtížnějšího do svých rukou, řídit něco nebezpečnějšího, něco tak nejistého svým úspěchem, než se ujmout vedení při nastolování nového řádu věcí.“ Nicméně toto je mírou úkolu nynější generace a cesta je plná různých nebezpečí.

Nebezpečí marnosti

Prvním je nebezpečí marnosti, názor, že nic, co by jedinec, muž nebo žena, mohli udělat proti nesmírným řadám nemoci tohoto světa — proti bídě a nevědomosti, nespravedlnosti a násilí. Ale mnohé z velkých změn světa, myšlenek a činů pochází z práce jediného člověka. Jeden mladý muž začal protestantskou reformací, mladý vojevůdce rozšířil svoji říši z Macedonie až k hranicím země, mladá žena získala Francii zpět její území. Byl to mladý italský plavec, který objevil Nový Svět; a dvaatřicetiletý Thomas Jefferson, kdo prohlásil, že „všichni lidé jsou stvořeni sobě rovni.“ „Dejte mi pevný bod,“ řekl Archimédes, „a pohnu světem“.

Tito lidé pohnuli světem, a můžeme tak učinit všichni. Málokterý budou té velikosti, aby měnili samotné dějiny, ale každý z nás může prací změnit malý díl událostí a všechny takové činy napíšou dějiny této generace. Tisíce dobrovolníků Mírových sborů se snaží o změnu v odloučených vesnicích a městské spíně v desítkách zemí. Tisíce neznámých mužů a žen v Evropě vzdorovaly nacistické okupaci a mnozí zemřeli, ale všichni přispěli ke konečné síle a svobodě svých zemí. Nesčetnými, nejrůznějšími činy odvahy a víry jsou tvořeny lidské dějiny. Pokaždé, když člověk hájí nějaký ideál nebo se snaží o zlepšení věcí nebo se pustí do boje proti bezpráví, vysílá drobnou vlnku naděje a tyto vlnky, křičící se z milionů různých středisek energie a odvahy, tvoří proud, jenž může smést nejmocnější hrady útlatku a odporu.

Odva ha k neúspěchu

„Zdají-li se vám Athény velké,“ řekl Perikles, „uvědomte si, že jejich sláva byla vykoupena státními muži, kteří znají svou povinnost.“ To je zdroj veskeré velikosti ve všech společenstvích a to je klíč k pokroku v naší době.

Druhé nebezpečí je nebezpečí účelnosti, nebezpečí těch, kteří tvrdí, že naděje a názory je nutno přizpůsobit bezprostředním nutnostem. Jistě, chceme-li jednat účinně, musíme brát svět jaký je. Ale vzbudila-li jedna věc, již ztěšňoval prezident Kennedy, hluboké pochopení lidí celého světa, byl to názor, že idealismus, vycské aspirace a hluboké přesvědčení nejsou slučitelné s nejpraktičtějšími a neúčelnějšími programy — že není žádná základní nesrovnalost mezi ideály a realistickými možnostmi, žádná propast mezi nehlubšími tužbami srdce a myslí a rozumovou aplikací lidského úsilí na řešení lidských potíží.

Není realistické nebo tvrdohlavě řešit problémy a nedat se vést nejdůležitějšími mravními cíly a hodnotami. Je to přímo nerozumně bláhnové. Neboť tím se přehlídí skutečnosti lidské víry a vášně a názorů, síly nakonec mnohem mocnější, než všechny výpočty ekonomů nebo generálů. Ovšemže držet se zásad, ideálů, čelit bezprostřednímu nebezpečí, vyžaduje velkou odva hu a sebedůvěru. Ale také víme, že jenom ti, kteří se odvážíli riskovat velký neúspěch dosáhli velkého cíle.

Je to tento nový idealismus, jenž je, jak věřím, společným dědictvím nové generace, který nás naučil, hněvu schopnost jednání může vést k táborem v Osvětimi a k budapeštským ulicím, jen vztahy lidskosti a lásky mohou zdolat vrch Akropole.

Třetím nebezpečím je bážlivost. Málokterí lidé chtějí vzdorovat nesouhlasu svých druhů, výtčám svých přátel, hněvu své společnosti. Mravní odva ha je vzácnější vlastností, než chrabrost v bitvě nebo velká inteligence. A přece je to podstatná, životně důležitá hodnota pro ty, kteří se snaží změnit svět, který jen bolestně ustupuje změnám. Věřím, že v této generaci ti lidé, kteří s odvahou vstoupí do mravních soubojů najdou své spojení ve všech koutech světa.

Nová společnost

Pro šťastné mezi námi je čtvrtým nebezpečím pohodlí, pokušení jít po snadných a známých cestách osobní ctižádosti a peněžního úspěchu, po cestách, jež se tak velkolepě nabízejí těm, kteří požívají výsady dobré výchovy. Ale to není cesta, kterou nám vyznačily dějiny. Ať se nám to líbí nebo ne, žijeme v rušné době. Je to doba nebezpečí a nejistoty, ale také doba otevřením tvůrčí energií lidí víc, než kterýkoliv jiný čas v dějinách. A všichni budeme nakonec souzeni, a s ubíhajícími roky budeme jistě tak soudit i sami sebe, podle úsilí, jímž jsme přispěli k budování nové světové společnosti a podle podílu, jímž naše představy a cíle ztvárňovaly toto úsilí.

Naše budoucnost může být mimo naši představu, ale není zcela mimo naši kontrolu. Je tvůrčím podnětem Ameriky, že ani dopuštěním osudu, ani příroda, ani nezvratný proud dějin, ale dílo našich rukou, odpovídající našemu rozumu a zásadám, že toto dílo určí náš budoucí osud. Je v tom chlouba, možná i opovázlivost, ale také zkušenost a pravda. V každém případě je to jediný způsob jak můžeme žít.

Závěr z knihy projevů R. F. Kennedyho „To Seek a New World“ 1967, zpracoval Václav Smil

MAJOVA PARIZ 1968

Foto archiv Student

O JEDNOM CYKLOSTYLU

Mezitím, než jsme zveřejnili v čísle 25 fotografií ostudného pláátu na chodbě koleje 5. května, dostali jsme do redakce cyklostylovaný oběžník Svazu studentů Syrské arabské republiky v ČSSR, kde na pěti stránkách se podrobně rozebírá otázka „Je Izrael agresorem?“

Uváděné argumenty jsou celkem známé a byly již nejednou publikovány v nedávném období v československém tisku. Pro nás je v oběžníku pozoruhodná zmínka o časopisu Student:

„Je politováníhodné, že ve Studentovi je otištěn článek pod názvem „David šel do války“. Tento článek omlouval izraelské vraždy během agrese v Jeruzalémě. V článku autor psal, že Izrael nabídl arabské republiky v Izraeli, aby mohly tuto oblast spravovat. Co říká autor o nahrazování českých názvů během německé okupace názvy a jmény německými? Dá se to omluvit?“

Domníváme se, že cyklostylovaný oběžník byl rozeslán v neznámém počtu různým adresátům a nelze jej proto pokládat za obvyklý diskusní příspěvek naší redakci.

R.

IZRAEL—ČSSR

Vážený soudruhu ministře Hájků, obracíme se k Vám v otevřeném dopise, ve kterém chceme reagovat na zprávu ČTK ze dne 2. května t. r., otištěnou v Rudém právu dne 3. 5. 1968 pod názvem K diplomatickým stykům mezi ČSSR a Izraelem.

Obsah této zprávy nás hluboce zklamal a domníváme se, že zklamal velkou část naší veřejnosti. Způsob, jakým bylo odmítnuto obnovení diplomatických styků i to, jak se ministerstvo distancovalo od komentáře Věry Stovíkové ze dne 23. dubna, nás naplnily znepekčením.

Především odůvodnění postoje vlády, tlumočené ve zprávě, je nepřesvědčivé. Předchozí čs. vláda v době konfliktu ani těsně po něm jasně neprohlásila, že uznává a plně respektuje právo státu Izrael na existenci. Podivuhodné je, že ani v prohlášení ČTK ze dne 2. 5. t. r. se v této souvislosti nehovoří přímo o Izraeli ale pouze obecně se praví: „Čs. vláda... nejednou prohlásila, že uznává a plně respektuje existenci všech států na Středním východě.“

Nynější stanovisko je v podstatě ohajobou kursu tehdejší vlády, která — podle našeho názoru — v zájmu falešně chápané jednoty unáhleně přerušila diplomatické styky s Izraelem při vypuknutí konfliktu. Tento akt neodpovídal zájmům československého státu a nebyl v souladu s principy marxistického přístupu k národnostní otázce ani s marxistickým hodnocením válečných střetnutí. Už tehdy bylo těžké před veřejností zdůvodňovat, že šlo o jednoznačnou agresi ze strany Izraele.

Domníváme se — shodně s redaktorkou Čs. rozhlasu — že přerušením diplomatických styků s Izraelem se naše politika zbavila možnosti působit na obě nepřátelské strany v zájmu spravedlivého vyřešení konfliktu. Za daleko moudřejší považujeme postoj vlády v Rumunském socialistické republice, jejíž stanovisko aktivní neutrality mnohem více ovlivnilo první fázi řešení konfliktu, to jest uzavření příměří a skončení krvavého boje. Obáváme se, že naše politika spíše pomohla vyklidit pole extrémistickým skupinám v Izraeli, jejichž snahy je

sice možné historicky vysvětlit, ale zároveň je nuno je rozhodně odmítnout. Nelze mít ovšem také důvěru ke státnímu, který hlásal a připravoval otevřenou agresi a vyhlazení jiného národa a který svá tvrzení odvolal jen proto, že jeho vojska byla poražena.

Máme dojem, že se naše politika dopustila nespravedlnosti ve vztahu k jinému malému státu, který pod vlivem přímého válečného ohrožení a otevřené proklamace vyhlazení všech jeho obyvatel ze strany sousedů začal bránit své zájmy silou. I přes specifické rozdíly od naší situace před 30 lety, v době Mnichova, je tu — alespoň pro obyvatele této republiky — jistá analogie nebo přinejmenším zlá asociace. V naší zahraniční politice musí přece také jít o etické principy, a s těmi se podle našeho názoru dosavadní postup naší vlády nesrovnává.

V celém komplexu složitých otázek kolem Izraele je strašlivým precedentem doba hitlerismu a a mezi jiným i Terezín. Nemůžeme proto přejít mlčením nespravedlnost, směřující dnes možná právě proti těm, kteří přicházeli před více než 25 lety do Terezína jako nejobořejší z ubohých. I proti Čechům a Slovákům, kteří bojovali pod velením Ludvíka Svobody i v Československé armádě na Západě a dnes drží v rukou zbraň proti nepříteli, který znovu hrozil vyvražděním miliónů.

Jsmo otřesení projevy antisemitismu, o nichž hovoří mimo jiné Jan Werich i redaktor Čs. rozhlasu dne 16. května. Znovu se vyskytly hlasy, hovořící o „mezinárodním židovstvu, které máje v rukou obrovské bohatství, spráda nitě politicky tak, aby škodilo všem ostatním národům“. Jeden z bývalých politiků 50. let to nedávno vyjádřil zcela otevřeně.

Odvážil se hanobit nevinně popraveného člověka jen proto, že prý pocházel ze staré židovské buržoazní rodiny (Mladá fronta 15. 5. 1968, Otázky pro K. B.). Domníváme se, že k oživení antisemitismu u nás došlo i pod vlivem nespravedlivého oficiálního postoje v otázce arabsko-izraelského sporu a jeho důsledků u nás (stažení sovětských znaků s židovskou tematikou v loňském roce, zákaz mezinárodního sympozia k židovskému mléníu v Čechách v roce 1967 apod.).

Vážený soudruhu ministře, nechceme se tímto dopisem dotknout Vaší osoby ani vážnosti Vaší funkce, kterou vykonáváte teprve krátkou dobu. Přijměte proto tento dopis jako vyjádření našich názorů i nespokojenosti s některými momenty naší zahraniční politiky, která ještě nestáčila reagovat na bolestivé chyby minulosti.

PRACOVNÍCI HISTORICKÉHO ODĚLENÍ PAMÁTNÍKU TEREZÍN, 7 podpisů

SVAZ PŘÁTEL IZRAELE?

Úřad předsednictva naší vlády byl požádán o povolení založit Svaz přátel Izraele. Tato organizace by podobně jako ostatní obdobné svazy rozvíjela přátelské a kulturní styky mezi oběma národy. Současně organizátoři hnutí požádali izraelské úřady otevřeným dopisem, o předsednictva rumunského velvyslanectví v Praze, o jejich stanovisko. Jednalo by se o nepolitickou organizaci přístupnou všem zojemcům bez rozdílu.

Umožnění existence Svazu by prokázalo možnost demokracie v Československu a touhu našeho lidu po přátelství se všemi národy bez výjimky!

Za ustavující členy:
František Flachs,
Ladislav Durný,
Mariánská Lázeň

STUDENTSKÉ REBELIE

RUDI DUTSCHKE: ROZPORY POZDNIHO KAPITALISMU, ANTI-AUTORITATIVNÍ STUDENTI A JEJICH VZTAH KE TŘETÍMU SVĚTU.

[Slyšeli jsme o něm již mnoho. Proti. Nyní se představuje Dutschke jako teoretický autor, namísto davového řečníka v něm objevujeme strážlivého analyzátor, s vlastní metodou a poněkud svérázným slovníkem. Je to britský a odvážný dialektik, který se nechce vázat na žádné tradiční formule. Je posedlý jedně svou vidinou, kterou sice nemůže realizovat, ale která mu umožňuje alespoň maximální kritické odhalování. Ukázky jsou vybrány ze staře, otištěné ve sborníku Rowohitova nakladatelství „Rebellion der Studenten oder Die neue Opposition“.

Vytváření nových potřeb, které překračuje bezprostřední uspokojování dané „dobrovolnou produkcí přírody“, nutí lidstvo zavádět průmyslový výrobní způsob, založený na dělbě práce. Dělbě práce způsobila, že soukromé vlastnictví a třídní protiklad vedly k rozporu mezi zájmy tříd a společenským zájmem všech jednotlivců. Dějiny lidské společnosti jako lidské společnosti začínají organizací dělbě práce materiálního života. Oddělení „výrobních podmínek“ od bezprostředních výrobců konstituovalo základní rozpor mezi kapitálem a námezdní prací, který dosahuje zvláštních forem v jednotlivých historických fázích. Třídní vztah mezi buržoazií a proletariátem je dán kapitálovým poměrem buržoazní společnosti, která maximálně prohloubila z dělbě práce vyplývající oddělení mezi lidmi a vyráběnými produkty. Proměnlivost třídních forem lze vysvětlit z historického vývoje samotné práce. Pracovní schopnost lidí se stává zbožím, pracovní silou, stává se dvojnásobně svobodným námezdníkem, to jest svobodným od výrobních prostředků a svobodným k prodeji svých zvláštních schopností, které produkují společenské bohatství. Produkt individuální společenské práce se stává zbožím, a živá práce, která vytváří bohatství, je důležitá pouze jako vykořisťovatelná pracovní síla. „Čas je vše, člověk není nic“ (Marx). Společenské kontakty mezi jednotlivými výrobci mizí, stávají se z nich nesvobodní nositelé vlastních produktů. Lidské vztahy, které jsou základem společenské práce, se přeměňují ve věcné a zbožní vztahy.

Vývoj zboží produkující společnosti se ztotožňuje se stále neosobnějšími lidskými vztahy. Konkrétní individua se v procesu výroby a koncentrace kapitálu přeměňují v ekonomické povahové masky, v perzifikaci ekonomických vztahů. Moc kapitálu bez přestání narůstá a kapitalista — perzifikace společenských výrobních podmínek — se stává vůči bezprostřednímu výrobcí stále mocnějším. Zvěcnění lidí je dokončeno vytvářením falešného vědomí. Nejdůležitější charakteristikou pro analýzu kapitalistické společnosti je právě tato skutečnost, že lidé v kapitalistické společnosti nemohou adekvátně poznávat společenskou skutečnost. Namísto skutečných ekonomických poměrů jako souhrnu lidských vztahů zrcadlí se ve vědomí výrobců jen jejich zvěcněné zdání. Tato mystifikace vědomí o historicko-společenské skutečnosti je stále zdokonalována různými metamorfózami kapitálu v jeho produkci a koloběhu. Konečně podoba peněz nepochybně z původní podoby kapitálu již zhořla nic. Mystifikace kapitálových vztahů je totalitována. Ale je tu již naznačen přechod k novým formám výroby. [Zde Dutschke cituje celou stránku pronikavé analýzy forem úvěru a jeho funkce na základě ukázky z Marxovy Kapitálu.]

Buržoazie tedy sehrála v dějinách lidské společnosti během celého jednoho období „přechodných nutností“ kapitalismu „revoluční úlohu“ (Marx), akumulovala kapitál, rozbila předkapitalistické výrobní vztahy epochy feudalismu a vytvořila podmínky pro vyšší rozvoj výrobní síly. Nové vzniklé potřeby mohly být uspokojovány pouze novými výrobními způsoby.

Předkapitalistické třídy se vyznačovaly právě tím, že spatřovaly v uchování svého výrobního způsobu první podmínku své existence. Ne tak buržoazie. Ta musí bez přerušování převracet výrobní síly a výrobní vztahy; představuje tak živoucí rozpor mezi imanentní tendencí kapitálu neomezeně rozvíjet výrobní síly — což jest zprostředkováno konkurencí na trhu — a permanentní překážkou rozvoje, která vyplývá z omezeného účelu využití kapitálu. Boj mezi oběma tendencemi určuje historický osud kapitalismu. [Uvedeny známé citáty z Marx, popisující pregnantně a zároveň barvitě vytváření světového trhu výroby a spotřeby na kosmopolitní bázi. Dutschke pokračuje s kritikou Marxovy vize univerzální kapitalizace světového trhu prostřednictvím komunikačního propojení. Tvrdí, že v Marxově době o tom nemohlo být ani řeči.] Kapitalizace společnosti, světa, je přece sama historickým procesem. To znamená, jestliže chceme poznat histo-

rickou úplnost společenské skutečnosti, musíme zkoumat poměr kapitalistické společnosti ke společnosti nekapitalistické a samotný proces zkapitalizování. Tento důležitý pohled na další vývoj Marxovy teorie zproblematizovala Rosa Luxemburgová zejména ve své práci „Akumulace kapitálu“. Marx očekával právě v Indii a v Číně velice rychlou industrializaci, a tím i kapitalizaci skrze anglický kapitalismus. Anglický kapitál sice rozbil důležité prvky starého způsobu výroby, aniž však na jejich místo zavědli skutečně nové kapitalistické. Již tehdy došlo spíše k vytvoření mezinárodní represivní dělbě práce, kterou si uvědomoval i Marx. Zde se již ukazuje onen vykořisťovací mechanismus, který od sklonku století pokračoval na rozvíjejší úrovni v „klasickém imperialismu“. Teorie imperialismu ztělesnila tento historický fakt. K čemu vlastně došlo? Na základě koncentrace výroby a postupující akumulace kapitálu, prosazující se v dialektice konkurence a monopolu, vytvářely se monopolní svazy, které podstatně popohnaly koloniální expanzi. Aby se zastavila klesající míra zisku — tak to interpretuje R. Hilferding — došlo ke splynutí průmyslového a bankovního kapitálu ve finanční kapitál a banky plánují exportovat kapitál do nekapitalistických anebo málokapitalizovaných zemí. Materiální podstatou zvýšeného vývozu zboží a zvláště kapitálu, jsou mimořádné zisky v koloniích a v „zahraničních obchodech“, dále nadprodukce v průmyslových zemích, ve kterých zboží i kapitál marně hledají příznivé možnosti odbytu a investic. Vojenské násilí státu se postavilo do služeb ekonomických nutností. Po fázi volného obchodu vstoupil imperialismus do fáze ochranných cel, která se vyznačovala tím, že rozšiřování hospodářských oblastí se stalo bezpodmínečnou nutností každé vyvinuté země. Menší hospodářské oblasti se dostávaly vůči větším do poplatnické závislosti. Stát vyhlásil hospodářskou válku v permanentní, což nevyhnutelně muselo vést k vojenským konfliktům. Rozvoj civilního průmyslu narážel na nedostatečnou spotřebu širokých mas. Kapitál narůstal daleko rychleji, než byly možnosti jeho využití. Obrovsky nabobtnalý akumulací fond kapitálu se musí ohlížet po takovém poli uplatnění, které by zůstávalo v podstatě nezávislé na konzumní síle obyvatelstva: válečném průmyslu. První světová válka byla pokusem německého imperialismu protestovat vojenskými prostředky proti již ukončenému rozdělení světa na určité sféry nadvlády a vlivu. Požadavek levicových radikálů od Lenina až po Luxemburgovou znamenal za těchto podmínek přeměnu imperialistické války ve válku občanskou. Jen ruským masám se však podařilo osvobodit se od imperialismu a nastolit socialistický společenský pořádek. Válka 1914/18 ukončila epochu „přechodných nutností kapitalismu“ a zahájila epochu jeho úpadku a možnosti revoluce.

Zpracoval M. HAUNER
(Pokračování příště)

k surrealistickému pojetí revoluce

Obsedantním tématem klíčového spisku surrealistického světce sv. Andrého řečeného Bretona, **Spojitých nádob**, je pro mne jeho fascinace nekonečným řetězcem náhod, jež se mu jeví jako řetězec poetické zákonitosti.

„He, co je ve mně odhadováno za mysticismus. Namítne se mi, že se nelá uplatnit kauzální vztah v tomto smyslu. Není žádného patrného vztahu mezi dopisem ze Švýcar a mezi vašimi zájmy, asi z té doby, kdy byl dopis psán. Ale, ptám se, není-li to právě politováníhodný způsob absolutizace kauzálního poznání. (...) Jméno **Samson**, které jsem neslyšel vyslovit od let, nutně mi připomnělo, padnuvši mi toho rána do oka, dítě s vodními očima, očima **Dalily** (...), dítě, s kterým jsem měl patrně těžkou dne v poledne dostaveníčko, abychom spolu poobědvali. Ačkoli se to pro někoho stýká s interpretačním delíriem, neshledávám v tom závady.“ [str. 112 až 113]

V duchu tohoto zmámení surreálnými kauzalitymi považuji za významné, že jsem krátce předtím, než jsem si přečetl článek Petra Krále, Bretonova to apoštola, ve Studentu 24/68, s ním mluvil o Novalisově jediném románu **Modrý květ**, který si ode mne před časem vypůjčil. Oba jsme se shodli v sympatiích k Novalisovým **Fragmentům**, ale kdežto já považuji **Modrý květ** za křečovitou, vymělkovanou suchost, navíc poznamenanou zbožštěním nejsamolibějšího děláka na světě (J. W. G.), můj bývalý společník byl knižou nadšen. Neodolal jsem a připomněl v řeči Rádlova **Neomalticko vědu**, jež Novalise (a také Marx!) zařadila do kantovsko-fichtovsko-hegelovské linie Násili, původně myšlenkového, v následcích i nanejvýš hmotného. Neboť — ve smyslu Bretonova zákona — pod Petrovým článkem **Strach z odvahy** je vysázen můj článek **Teror demokracie**, a ty dva články, to jsou implicitně dvě pojetí Novalise a romantismu vůbec.

Tak jako na Novalisových **Fragmentech**, shodneme se s Petrem i v tom, že reakce

našeho tisku na revoluci francouzských studentů byla takřka gaulistická. Stítné a rozmrzelé komentování hromadění a ohořelých automobilů bylo vsuktu poněkud v nepoměru s tím, jak málo důrazně titíž lidé komentují, co všechno se za dvacet let ve jménu revoluce navršilo a poničilo u nás. Avšak zde už začíná spor. Petr mluví o tom, že pařížští studenti ukázali v dnešním světě tak nežádoucí a vzácnou odvalu zachovat věrnost zázračnu, svým snům. Vzái bych na to jed, že Pavel Kohout, Zdeněk Mlynář, Ivan Horvá a za nimi dlouhatánský zástup hrdinů prověřek také projevili odvalu jít za svými sny — a co na tom, že jako sorbonnští rebelové, kteří si „pletou Che Guevaru s Mao Ce-tungem“, si malíčko popletli diktaturu proletariátu s diktaturou poloprofesionálních revolucionářů. I u nich to snad bylo „do-statečně vyváženo tím, že se zároveň nehodlali vzdát svých snů — v nichž právem spatřovali své jediné bohatství — jen proto, že byly pro tehdejší svět příliš nerozumné...“ (promiň tu transformaci z přítomného času do minulého, příliš se vnucovala).

Jde skutečně o Novalise: soudím, že tak, jako si surrealismus se stejnou neshalancí a pln odvahy popletl noční, do symbolů zakletý sen, popletl psychoanalýzu se svým v ý k l a d e m psychoanalýzy. V úvodním citátu ze **Spojitých nádob** mluví Breton s koketní sebestoní o svém „interpretačním deliriu“, nuže, jde spíše o delirium interpretace. Neboť uvést **Samsona** v souvislost s **Dalilou** jen tím, že o nich prohlásím, že cítím jejich souvislost, to přece vůbec není interpretace. Bretonovi se zalíbilo ve Freudově **Výkladu snů**, ale našťastí mu neporozuměl. I četl jej jako báseň: našťastí pro jeho umění, neboť pak by to byla spíše spekulace. Moderní umění je už dlouho takhle podivuhodně nesamostatné a závidí vědě úsilovně její prestiž: a tak si přetahuje a přivlastňuje jeden vydělený, a proto k parodii na sebe předem odsouzený vnější znak vědy za druhým: Kleevy půvabné schizo-

dní teorie, pyšné mudrování Benzela a jeho mezinárodního stádečka, mesiášství kinetistů...!

Interpretace, dokonce i ta Freudova, se totiž nekochá bohemovským vědomím souvislosti, nýbrž snaží se objasňovat, hledat příčinné souvislosti nebo alespoň podstatné korelace. Skutečná interpretace není sama sobě cílem, jako jím je poetická hra inspirace, skutečná interpretace je poznávacím nástrojem, vždy vědomě abstraktním, chudým, pomocným — jakkoli elegantně se takový Roland Barthes snaží tento poměr tvůrce a parazita zvrátit ve prospěch parazita (všechno je rukopis...).

Listoval jsem si znovu **Spojitými nádobami** — a skutečně, nikde jsem tam nenašel freudovský pojem cenzury. Ostatně, nechme Bretona na pokoji: i Petr Král je si jist, že „mladí rebelové už dnes po celém světě vědí přinejmenším dost přesně, proti čemu bojují, především bezpochyby právě proti konformní a sebeuspokojivé moudrosti svých otců“. Pokud vám, bojovali proti policijám — a to se mi zdá přece jen chvályhodnější. Nešťastný fanatik Pavlík Morozov dokonce svého otce chtěl udat. Stále jeden jmenovatel, jen v historických převlecích: z fetišizované víry u Pavlíka, z fetišizovaného nonkonformismu v Paříži, z fetišizované nevědomí u surrealistů. Ale pokud surrealisté nechtějí Freuda jen tu a tam podle potřeby citovat, měli by vzít na vědomí, že snová symbolika není jen poslední poetická skutečnost, ale že — podle Freuda — je symbolická povaha snových obrazů právě výsledkem tlaku cenzury. Obsahy, deroucí se do snu jsou zašifrované do symbolů, protože naše adaptabilní surrego si jim netroufá pohlednout do tváře ani ve snu. Individuální lidská psychika zná i „revoluční ořevy“, pramenící ze stejných zdrojů, z konfliktu puji potlačených cenzurou, říká se jim a f e k t y.

Skutečně jde o Novalise: německý romantismus předepisuje světu své roz-

ZPRÁVA GENERÁLNÍ PROKURATURY

o prošetření stížnosti na neobjektivnost příslušníků inspekce HS-VB při objasňování činnosti příslušníků SNB Dolný Kubín v akci „Kubínská hola“.

... Redakce časopisu Student koncem února 1968 zaslala Hlavní vojenské prokuraturě podnět, v němž žádala o prošetření postupu VB při ořezávání výpovědí obsazených v reportáži o Kubínské holi. Tento požadavek byl podložen dopisem voj. Petráňose, který zaslal redaktoru Kadavému, z něhož se podává vážná pochybnost o objektivnosti postupu inspekčních orgánů při jeho výslechu.

V téže době se na Hlavní vojenskou prokuraturu iniciativně dostavili dva inspekční důstojníci mjr. Válka a mjr. Veselovský. I oni s přihlédnutím ke stížnosti voj. Petráňose a k tomu, že oba zmínění články považovali za neobjektivní, žádali o přešetření případu.

Hlavní vojenská prokuratura na základě těchto podnětů vyžádala od HS-VB veškerý podkladový materiál, opatřený inspekční HS-VB. Kromě toho byly zajištěny i přepisy magnetofonových záznamů o rozhovorech s některými studenty, které po vlastním seřízení inspekce opatřil redaktor Československého rozhlasu Karl.

Vlastním prošetřením stížnosti bylo pověřena vojenská obvodová prokuratura Brno. Seřízení provedli náměstek VOP Brno pplk. dr. Horáček a dlejší úkoly též npor. pplk. práv. Mika. Vzhledem k tomu, že z podkladů, které měla prokuratura k dispozici, nebylo dáno podezření z trestné činnosti ve smyslu trestního zákona, nebylo při objasňování stížnosti postupováno podle trestního řádu, nýbrž podle zákona o prokuratuře č. 60/65 Sb. Přezkoumání bylo zaměřeno na objektivnost postupu příslušníků HS-VB při jednotlivých výsleších, jakož i na postup a činnost příslušníků VB v Dolném Kubíně... [Ve zprávě se dále uvádí seznam osob, které byly při objasňování, činnosti výslechnutých — studenti, příslušníci armády a VB, členové Horské služby — celkem 40 lidí.]

Seřízení prokuratury nepotvrdilo, že by příslušníci VB k oznámení laviny na Kubínské holi přistupovali lživě a lhově. Bylo naopak zjištěno, že vedoucí pracovníci VB v Dolném Kubíně po obdržení prvotního telefonického hlášení, asi v 11,45 hod., okamžitě zpětně prověřovali, co se stalo. Po zpětném ověření této zprávy byl ihned vyzváno ředitel OUNZ MUDr. Bebej, s požadavkem o zajištění lékařské pomoci. V zápatí se příslušníci VB spojili s vojenskou posádkou v Dolném Kubíně a k útvaru byli odesláni dva příslušníci VB se služebními vozidly. Souběžně byla zorganizována výjezdová skupina o 9 příslušnicích, které velel kpt. VB Mešťan. Tato skupina vyjela ve 13,00 hod. na místo katastrofy. Čas jejího odjezdu byl ovlivněn tím, že zpráva o pádu laviny došla na oddělení za situace, kdy řada příslušníků byla mimo objekt VB. Celkem tedy bylo vysláno na místo katastrofy 11 příslušníků VB, z toho 4 uniformovaní.

Ve zmíněném článku redaktora Kadavého je též negativně hodnocena činnost příslušníků VB, kteří měli zdržet téměř o hodinu traktoristy s pásovými traktořem, jedoucího na místo katastrofy. Podle tvrzení článku „měl snad něco vypít“. Tento údaj v článku

byl potvrzen v rozsahu, že příslušníci VB traktoristu skutečně prověřovali pro prokázanou podnapilost. Jaké přitom nastalo časové zdržení však nelze přesně zjistit. Sam traktorista Krajčovič je ve vymezené časové době údajně nejlépe a své výpovědi měnil. Pro objektivnost posouzení významu jeho zdržení třeba říci, že ve skutečnosti šlo o druhý pásový traktor, který byl vyslán na laviniště. Již předtím totiž před 13,30 hod. na místo odejel a k lavině v 15,30 přijel první traktor s vlečkou, řízený traktoristou STS Kostrošem, který mezi jinými přivezl i studenty Tataru a Smuka.

K činnosti příslušníků na místě katastrofy články ve Studentu a Reportéru se nezmínují o tom, že řada příslušníků se aktivně zúčastnila vlastních záchranných prací. Naproti tomu oba tyto články zdůrazňují, že v době, kdy ještě 4 studenti byli zasypani, příslušníci VB: „Přišli, sedli si, jedli a pili“. Seřazení prokuratury byla potvrzena aktivní účast příslušníků VB Dolný Kubín i na záchranných pracích. Ti, kteří pracovali na laviništi, byli v civilu, takže jejich činnost jako příslušníků VB nebyla zřejmě patrná. Třeba ovšem vidět, že mimo vlastní účast na záchranných pracích někteří z nich zde prováděli prvotní předběžné úkoly k objasnění rozsahu vlastních příčin a následků katastrofy a k posouzení případné odpovědnosti osob.

Dále bylo zjištěno, že příslušníci VB v průběhu záchranných prací a někteří již po výstupu (který mimo jakoukoliv pochybnost byl v době katastrofy velmi namáhavý) se obdobně jako ostatní účastníci záchranných prací v chatě občerstvovali. V článku Reportéru, který v této části vychází zejména z výpovědi studentů Jakubcové, se dokonce uvádí, že 4 příslušníci VB za krátkou dobu zde vypili láhev rumu. Zpráva o výsledku seřízení inspekce HS-VB k tomu konstatuje, že výpověď Jakubcové zůstala osamocena, neboť nikdo z ostatních svědků tvrzení Jakubcové nepotvrdil.

Seřazením prokuratury vyšlo najevo, že v době, kdy ještě nebyli nalezeni 4 pohřešovaní studenti, skutečně došlo v jednom případě k nalévání rumu z láhve do 5cl odlivek. Stalo se tak bezprostředně po výstupu skupiny, v níž byli 2 příslušníci VB, npor. Keníž, rotný Garaj, lékař Bebej a Macura a pplk. Dzuró. Litrovou láhev obsahující zbytek asi 2 dcl rumu, přinesla ke stolu, kde tato skupina seděla s chatářem Němcem, na požádání jmenovaného chatáře jeho družka Zuzánková. Toto zjištění v žádném případě neznamená, že by si příslušníci při občerstvování počínali tak nevhodně, jak to vyznívá z kontextu zmíněných článků, zejména když současně bylo zjištěno, že po celou dobu záchranných prací se běžně podávalo občerstvení (párek s chlebem, čaj s rumem i rum samostatně do 5cl skleniček.) Toto občerstvení se podávalo všem, kdo do chaty přišel a kdo si o ně řekl, nebo si je sám vzal.

V podstatě lze tedy říci, že celkové poznatky zjištěné prokuraturou k činnosti příslušníků VB v Dolném Kubíně potvrzují věcnou správnost výsledků seřízení provedeného

inspekci HS-VB. Tento závěr je podložen tím, že všechny osoby včetně voj. Petráňose, které byly znovu vyslechnuty orgány prokuratury, potvrdily obsahovou správnost výpovědi u příslušníků inspekce. Některé z nich po novém seznámení s obsahem původních výpovědí uplatnily pouze dílčí upřesnění a doplňky, které však neměnily podstatu jejich původních výpovědí.

Převážná většina taktů znovu vyslechnutých osob neměla kritických připomínek ani k vlastnímu postupu příslušníků inspekce HS-VB při výsleších, ba naopak, mnozí z nich, včetně některých studentů, jejich postup hodnotili kladně. Přesto však některé osoby, jmenovitě studenti Smuk, Tatar, Částeček, Paláček, Poláček, Dvořáček, Frantičková, ale i mjr. Medved a des. Chalupa vyjádřili pochybnosti o nezaujatosti obou inspektorů HS-VB při výslechu. Jmenovaní poukazovali a vysvětlovali prokuratury potvrdilo, že příslušníci inspekce se při výsleších netajili svým názorem a přesvědčením o neobjektivnosti zmíněných článků a snažili se o tomto svém názoru přesvědčit i vyslychané osoby. Tento postup příslušníků sice neovlivnil vlastní obsah jednotlivých výsleších, přesto však vedl k tomu, že u těchto vyslychaných osob vyvolal pochybnosti o nezájatosti příslušníků inspekce.

Zvláštní pozornost při prošetřování stížnosti byla věnována stížnosti voj. Petráňose. Jeho stížnost totiž jako jediná nejzávažnějším způsobem napadala objektivnost postupu příslušníků inspekce jednoznačným tvrzením o psychologickém nátlaku, který byl vůči němu vykonán v závěru jeho pětihodinového výslechu. Psychický nátlak měl spočívat hlavně v tom, že po položení závěrečné otázky, jak hodnotí obsah zmíněného článku ve Studentu mu měl mjr. Válka zdůraznit, že jeho odpověď může mít význam pro jím další zamýšlené studium na vysoké škole.

K objasnění této stížnosti byl proveden nový výslech voj. Petráňose za přítomnosti předsedy fakultního výboru J. Votoupala a výslechy inspekčních důstojníků mjr. Války a mjr. Veselovského, včetně jejich řídicího ppor. MV Kotase, který byl výslechu přítomen.

Voj. Petráňos při výslechu na prokuraturě setrval na původní stížnosti, přičemž vyjádřil své přesvědčení, že zápis o jeho výpovědi pořízený inspekci je správný a pravdivý, neboť odpovědi kladené na otázky sám diktoval. Zdůraznil však, že jeho odpověď na závěrečnou otázku byla ovlivněna zmíněným psychologickým nátlakem.

Mjr. Válka a mjr. Veselovský při výslechu u Hlavní vojenské prokuratury tvrzení voj. Petráňose o psychologickém nátlaku kategoricky odmítli. Ani ppor. Kotas nepotvrdil, že by k psychologickému ovlivňování voj. Petráňose došlo. Z jeho výpovědi však současně vyplynulo, že nebyl celou dobu tomuto výslechu přítomen.

Za této situace nelze tudíž činit jednoznačný a průkazný závěr, zda k psychologickému nátlaku, o němž hovoří voj. Petráňos, skutečně došlo, či nikoliv. Délka výslechu voj. Petráňose byla ovlivněna obdobně jako při výsleších některých studentů tím, že v jeho průběhu s ním bylo hovořeno i o okolnostech, které bezprostředně nesouvisely s předmětem výslechu. I před voj. Petráňosem se příslušníci inspekce rovněž netajili svým názorem na neobjektivnost článku, z čehož jmenovaný odvozuje zaujatost inspekčních orgánů.

Seřazení prokuratury v podstatě potvrdilo objektivnost výsledků objasňování prováděných orgány inspekce HS-VB Praha při prověřování postupu příslušníků SNB Dolný Kubín po pádu laviny na Kubínské holi. Bylo zjištěno, že i příslušníci SNB z Dolného Kubína se v rámci daných možností aktivně podíleli na záchranných pracích, přičemž jak vyplývá i z jejich služebních povinností prováděli zde nezbytné prvotní vyšetřovací úkony.

Články redaktora Kadavého v časopise Student č. 5/68 „Smrt má bílou barvu“ a na něj navazující kritické vyjádření fakultního výboru CSM EF VÚT uveřejněné v časopise Reportér č. 7/68 pod názvem „Kona-li všichni svou povinnost?“ tím, že vycházejí převážně ze subjektivních, jednostranných, dílčích a emocionálně ovlivněných vyjádření některých studentů podali zkreslený a nadsazený obraz v neprospekch příslušníků VB v Dolném Kubíně. V zájmu objektivního informování veřejnosti o činnosti příslušníků VB v Dolném Kubíně při záchranných pracích na Kubínské holi bude proto na místě, aby redakce jmenovaných časopisů v patřičném rozsahu publikovaly tento výsledek seřízení prokuratury.

Na nedostatky zjištěné v postupu inspekčních orgánů tak, jak vyplývá z obsahu zprávy, se současně upozorňuje náčelník Hlavní správy Verejné bezpečnosti.

Zpracovali: pplk. dr. MIROSLAV BUREŠ,
pplk. dr. VLASTIMIL HORÁČEK

Tolik zpráva generální prokuratury (Hlavní vojenská prokuratura). Nemáme důvodu jí nedůvěřovat, žijeme v naději, že pracovníci prokuratury využili všech svých možností a prostředků, aby se dopátrali pravdy. Ať tak či onak, pokládáme ji za objektivnější než spis, který nashromáždil major Válka a Veselovský. Jejich zaujatost, „snaha přesvědčit o svém názoru vyslychané osoby“, je prokuraturou potvrzena. Ctenář necht sám posoudit, jaký zájem na vyjevení objektivní pravdy mají zaujatí důstojníci VB.

Redakce

Mýlí se ti, kdož si myslí, že tzv. naivní neboli inžitní tvorba je například reprezentována hlavně výtvarným uměním, a že se s ní nejjednodušněji setřeme na různých výstavách. [Jednu z nich právě uspořádal agilní Dům umění v Brně pod poetickým názvem *Rusalka vystupující z tůně*.] Leč existuje ještě jeden druh rusalek, pardon, většinou mužských „rusálků“, kteří neschopní výrazu naivistů a vizionářů výtvarných kreslí aspoň slovy do vzduchu a tiskafskou černí po papíře. Výstavy sice nemají k dispozici, zato však velká shromáždění. Jsou tam seskupeni po celých garniturách, tvořice skupiny *politnaivů*. Některá z kritérií, jež si vytvořil Arsén Pohribný pro tvorbu naivní & fantaskní, platí pak i pro inžitní politiky. Jejich projevy a články se opravdu stávají „prostředkem k hlásání idejí nebo nalezením smyslu života i náhradou za to, čeho se autor nedostalo“. Jejich slova jsou často považována „za rovnocenná skutečnosti“, ba dokonce za tak působivá, „že mohou ovlivnit svět věcí“. Původci těchto slov se věru cítí něčím důležitým... A čím? „Cítí se součástí velkého světa, v němž skutečnost je kompletně zabydlena představami. Realita je jimi nabita, hieratizována, nabita. Je to Velká Realita.“ Nechybějící prý tu ani důkazy o spojenectví s vyššími silami. Nechtěl mi Arsén Pohribný odpustit, že jsem si vybral torza z jeho textu k vystavnímu katalogu. On věru nemluvil o politických, ale o těchč navivstech, co rukama tvoří a zakouzlují svět do nových tvarů. Jejich nevlastní bratři v triku, *politnaivové*, mají ovšem daleko důležitější poslání. Vzbuzují přirozeně velký ohlas a jsou bráni vážně. To je zcela v pořádku. Nejzávažnější je třeba brát právě seriózní jednoduchosti, jimž vskutku nechybí půvab naivnosti, žel však naprosto nechtějí, ba svými otci zapírají. A jednoduchost se ovšem nejlépe projeví tam, kde nemusí nic rozkládat (analyzovat), když též stačí klást vedle sebe barvy hodné kontrastu. Třebas bílou a černou. V době nejnovější slouží jako nositelé černí síly protisocialistické, antisovětské tendence, antisocialistické opozice, protistranické platformy atd., v terminologii s různými odstíny, zabývající se však pokaždé něčím, co není určeno, vymezeno, pochopeno, rozebráno. [Je „antisocialistický“ totéž co třeba „nesocialistický“? Je každý kritický vztah k politické praxi komunistické strany zároveň a nutně postojem „protistranickým“? Stávají se zkušenosti člověka s vlastním rozumem a zkušenosti ihned „antisovětskými“, když se mu nelíbí to nebo ono ve společenském nebo politickém životě SSSR? Ptej se, ptej, odpovědi neuslyšíš.] A nic konkrétního není také doloženo. Což ostatně dokázali četní řečníci na posledním plénu ÚV KSČ, kteří se dojemně shodli na tom, jako by přesně věděli, že u nás začíná zdvihat hlavu „pravnicová“ tendence se vším tím „anti-“. Krásně se na tom shodli prozradivše zároveň, že i pro nás platí sokratovské „vím, že nic nevím“. Ke cti tohoto sboru řečeno byl v něm muž, který upřímně vyjádřil inžitní politiku, onu půvabně pokládání nelomených barev na plochách co nejširších, promluvil v něm od srdce muž, vstoupivší bezelstně, krásně naivně, do stop řeckého Sokrata. František Barbírek prozradil ony sudičky, jež stály při zrovnání termínu „antisocialistické síly“. Neboť za těmito silami jsou prý ti, co provádějí politiku protikladnou politice komunistické strany. A kdepak to je? Dixit Barbírek: „O některých víme, ale mám dojem, že o mnohých nevíme. Protože nevíme, začínáme je nazývat obecně antisocialistické síly.“

Tedy: Pojmenováváme „obecně“, protože nevíme... Je to aspoň řečeno otevřeně. A otevřenost je pěkná vlastnost nehanbíci se naivity. Ta se neskrývá, netváří, nechce být a nemůže být rafinovaná. I v našich politnaivech je něco uměleckého. Aniž plátna tvoří, přece nejsou tak vzdáleni Jožim Mrázkům-Hoříčkým, Josefům Hlinomázům a jiným. A byt i o nich Marie Filipová nepsala, tak její text v brněnském katalogu nemluví o „umělcích“ v člověku, ale nepřímě i o „politikovi“ z velké rodiny inžitních tvůrců: „Zahubit se to nedá, vyhubit se to nedá, zníčit se to nedá. Běda tobě člověče jestliže v tobě jest umělec!“

Umění jest vznesené a věčné. Umělec jest asi tyran, despot a netvor. Pravděpodobně v intervalech přitlačí člověku duši a týrá bezohledně. Duše umělcova jest v tu dobu zjitřená citem. Kvetí i okoli vůni jítí nitro. Hvězdy i měsíc svým jasem ho přitahují. Tělo jest maltné pod tíhou dojmu. Umělec nespí, vzdychá a vše ho nutí, aby padl na zem, nařikal a kuřel žalem nad svou nepatrnou osobností. Jak se umělecky projevit? Který materiál zvolnout? Nejčastěji to jest papír, tužka nebo pero.

Umělec zápasí o tělo i duši. Nejhorší jest tomu kdo se nemůže rychle projevit. Z nezměrného zápolení opouští domov a jde do histince. Leje do sebe trunk, duše se na čas utlumí milióny buněk v mozku odumře, avšak despot umělec se jen tak nedá vyhodit ze sedla. Nechce, člověče, tvořit, tedy padni a zmltvej se po zemi jako červ! Vále se v prachu a normální lidé at tě hanobí slovy darebáku, vošuntu, ale já umělec ti nepolevím. Zrujnují ti tělo na úroveň zvířete a nepolevím tak dlouho, až budeš pracovat na umělecké tvorbě. Namaluj třeba jen trpaslika, ale tvořit musíš!

Náhodou ten náš člověček se projeví štětcem. Namaloval figuru, jak širokou tak dlouhou dobrou pro anekdotu. Věvodčí umělec se však s tím spokojí, pokorně ustoupí a pozpátku zmizí někde mezi skrýtky. Člověk už oslaben a zdřav plný radostí koná každodenní práci. Za několik dní tyran umělec si troufá na člověka znovu. Celý život se tak děje člověku, který dostal za průvodce umělce. Člověk s tyranem v duši musí tvořit celý svůj věk. Žádný zákon ani předpis nemůže zabránit umělcovu řádní. Nešťastným utrápným robotem jest až do smrti. Umělec jest asi zlomyslný duch, který nikdy nezhyne a stěhuje se na další a další nové narozený lid.

Dílo a tvořivost jde od skalního člověka až do dnešních dnů.“
OLEG SUS

OKRESNÍ ZEMĚLSKÉ SDRUŽENÍ V LOUNECH

Nabízíme studentům výhodné zaměstnání

V DOBĚ LETNÍCH PRAZDIN PŘI STROJNÍM ČESANÍ CHMELE V OKRESE LOUNY

JZD a státní statky zaměstnají při strojní sklizni chmele větší počet česáčů z řad studujících mládeže při obsluze česacích strojů, stříhání, strhávání a nakládání révy na chmelnicích.

Předpokládaná doba sklizně: 15. srpna až 5. září. Průměrná doba trvání sklizně 16–18 dnů.

POZADUJEME

Stáří nejméně 18 let. Dobrý zdravotní stav, fyzické předpoklady pro výkon přidělené práce

NABÍZÍME

Celodenní stravování — strava pětkrát denně za úhradu Kčs 4.—. V případě nezaviněné pracovní neschopnosti se úhrada stravy nepočítá.

Ubytování v hromadných ubytovnách zdarma. Cestovné včetně stravného (dítě) zdarma.

Možnost výdětku za osmihodinovou směnu Kčs 50.— i více, je-li další zvýšení je ovlivněno výkonem kolektivu, délkou pracovní doby (příplatky za práci přesčas, noční práci apod.). Mzda je vyplácena před odjezdem z brigády.

mové konstelace, kult citu a schellingovské kult umění je adlerovský řečeno Gegenfiktion, další fikce, jež má kompenzovat zhoubnou důslednost fikce (tj. kompenzace) prvotní — a jež se u romantiků, jak ukazuje Emanuel Rádl v *Romantické vědě*, obvykle vydává za jejich podstatu. S naturfilosofií německých romantiků to ostatně podle Rádla nebylo o nic lepší: současná věda jim byla jen k tomu, aby je zásobovala argumenty a ještě spíše mallebnými příklady na vyzdobení jejich aprioristických lešení. Co proti tomuto nebezpečnému bludu Rádl staví? Masarykovskou koncepci drobné práce. „Kant stál na stanovisku empirismu abstraktního a už mu dával výraz, který později romantikové s emfází přednášeli, totiž že studium podrobností jest méněcenné, a filosofické, a jedině rozbor všeobecných zákonů přírodních, že přináší filosofii.“ (str. 85). Proti tomu Rádl namítá: „Prakticky jsou přece přírodopysci, kteří o faktech myslí málo, mělice nesystematicky, a jiní, kteří je promýšlejí, tím spíše jsou filosofové; není však „pouhých sběratelů faktů“, protože člověk nemůže nemyslet, a není čistých teoretiků, protože každý nutně myslí o něčem. Ale romantikové mezi oběma rozlišovali jako mezi nádenictvím a šlechtictvím.“ (str. 87) Petr Král se spolu s pářížskými rebely bouří proti fotrovskému, zjalovělému pozitivismu, proti „konformní a sebeuspokojené moudrosti otců“. Zdá se mi však, že to, co proti nim staví, není než surrealistické bludiště cenzurovaných snů a obřasných „revolučních“ faktů. Násilným romantickým způsobem se bouří proti tomu, co je přitom také pldem romantismu, co je jeho zákonitým trpkým koncem: „Po úpadku romantismu, za vlády exaktní vědy, Kantovo rozlučení vědy a fakt trvalo, jenže s převládáním hodnocení: teď bylo doporučováno „sbíráni faktů“ a odsuzováno plané „teoretizování.“ (str. 88).

Před Rádlovým zrakem neobstály ani Novalisovy *Fragmnty*: „Některé aforismy jsou duchaplné, jiné nejasné, jiné prázdné, jiné směšné; jejich účelem není povědět pravdu, nýbrž spíše podrážditi fantazii nějakou neočekávaností nebo výstředností. Dnes působí dojmem ubohým.“ (Str. 198.) Avšak Rádl byl schopen i takového pochopení: „Myslivý muž, který potřebuje jen vnějších podnětů, aby z bohatí vlastní duše vytvořil nové poznatky, ocení Novalise snad tak jako Purkyně [Purkyně oceňuje ve třetím ročníku *Živý impuls*, který znamenala kdysi četba Novalise pro jeho vědeckou činnost; pozn. bb]. Každá vážná mystika tak působí; dovolávající se podvědomých sil duševních, uvolní je u lidí, u kterých existují.“ (str. 217) A proto také si troufám ještě jednu zázračnou spojitost.

Před filmem Louise Malla *Viva Maria*, který je vedle Godardova *Pohrdání* jedním z barevných krachů francouzské nové vlny, právě před tímhle filmem se vši francouzskou ironií oslavujícím revoluci, v níž dvě půvabné prostitutky z lásky vedly peony mající v rukou hrábě, ba i pušky vítězné proti kulometům blíž neurčeného jihoamerického vládního vojska, aby pak odjely do Evropy pokračovat ve svém geniálním objevu stripťuzu — právě před tímhle napomádaným maolisem v krajových šatech se v kinu promítal týdeník, kde bez filmových triků a pouze černobíle krvácely hlavy studentů i policistů na pařížských ulicích. A mně se bretonovský zazdalo, že ty dva filmy spolu souvisí, i když spíš v opačném pořadí: malloveské pojetí revoluce jako jedna z příčin.

Spíš by mi totiž, Petře, vadilo, kdyby se byl rozhlasový komentátor rozplýval, tak jako se dnes rozplývají v Pekingu nad revolucí pařížských mas — a u nás byl přítom každý drobný krok směrem k pravdě utloukán jako revizionistický, vodu na mýln nadržávající, kontrarevoluční. BOHUSLAV BLAŽEK

Z VAŠEHO TISKU VIM, ŽE ZA PET LET DOHONITE RAKOUSKO. JA.

PROTEST

Neodvedu si představit, že by kterýkoli komunistů zůstal lhostejný k rozsudkům vynešeným v Moskvě v aféře Stihavský — Daniel. Je to vážná událost značného dosahu, zvláště pro nás ve Francii. Trety vypovězení na sedm a pět let do pracovního tábora byly vyměřeny lidem, kteří se provinili pouze tím, že psali a uveřejňovali texty, jimiž podle obžaloby, kterou obžalování odmítli, širili protisovětskou propagandu.

Nezapomínáme, co dlužíme Sovětskému svazu a jeho národům. Jen z práce a obětí těchto národů se mohl ustavit první socialistický stát na světě. Už svou pouhou existencí hluboce pozměnil dějinné perspektivy. Můžeme jako Francouzi někdy zapomenout na rozhodující účast, kterou měl Sovětský svaz ve válce proti hitlerismu, a na oběti, které přinesly jeho národy?

Na druhé straně: problém se netýká osobnosti odsouzených, ani jejich spisovatelského nadání. I průměrný spisovatel má právo žít svobodně. Jde o něco zcela jiného. Nesouhlasil-li se s tím, co ti lidé psali, mělo se je varovat. Měla se jim uložit pokuta pro přešlápu zákona, protože nedovoleně vypověděl své literární práce. To vše lze pochopit, ať už můj osobní názor na takový zákon je jakýkoli. Ale oba spisovatelé byli zbaveni svobody pro obsah románu nebo povídky; to znamená, že se z nesouhlasu udělal zločin a vytvořil se tak precedens daleko škodlivější zájmům socialismu, než všechny díla Stihavského a Danielova dohromady. Lze se obávat, že vznikne názor, že

tento druh postupu je v samé povaze komunismu, a že rozsudek vynešený v tyto dny ukazuje, jaká bude spravedlnost v každé zemi, jež odstraní vykořisťování člověka člověkem. Je naší povinností prohlásit, že tomu tak není a nebude — aspoň ne ve Francii, kde za to odpovídáme my. Politika naší strany spočívá na několika základních předpokladech: na tezi mírumilovného přechodu k socialismu, tím, že získáme většinu; na odmítnutí systému jedné strany, a naopak na spojení se stranou socialistickou a ostatními demokratickými stranami proto, aby byl umožněn přechod k socialismu, jeho vybudování a udržení. To je možné jen tehdy, když komunistická strana — nechť má jakkoli velký vliv ve státě — zůstane věrna politickým zásadám demokracie, jež jsou částí francouzské tradice, a zejména pak, když se zaváže, že žádný soud v budoucnosti nebude smět soudit kohokoli pro jeho názor. Doufáme, že v zájmu společné věci dojde v tomto procesu k odvolání. Nepřisluší nám předepisovat velké a sprátené zemi, jak se má zachovat; ale protivníci bychom se, kdybychom před ní skrývali své mínění.

L'Humanité 16. února 1966

abram tertz (siňavský): RAMPOUCH

ÚRYVEK

Všichni moji společníci na mě tázvavě pohlédli kalnými očima, jako bych byl i jim nějak ukrivdíl a jako by byla má povinnost je za to nějak rozptýlit. Někdo se zivnutím navrhl, aby se něco hrálo, třeba šarady nebo zástavy. A zase se všichni po mně netrpělivě podívali, jako já bych tu byl konferenciér, a co bude dál, záviselo na mně. Strhl jsem pavučinu strachu s obličejů komickou grimasou.

— Račte všichni poslouchat! Račte poslouchat, zvolal jsem a luskl jsem prsty jako bych cvakl vypínačem. — Nyní uvidíte, co jste ještě neviděli: slavného jasnovídce a čtenáře myšlenek. Náš jasnovidec uhodne vaši minulost a odhalí vaši budoucnost. Prosim, kdo se hlásí jako dobrovolník?

Samozřejmě, nikdo nejdřív v mé schopnosti nevěřil, ba i já sám o nich silně pochyboval.

Ale když jsem začal chrlit fakta a data ze života zkušebního letce, a když pokaždé řekl, že je to přesně tak, všichni byli nadšeni, začali se překřikovat a bombardovat mě otázkami...

Pohlížel jsem rychle na diagramy jejich obličejů a hned jsem říkal data navození, výši platu, číslo legitimace, počet potratů... Dával jsem přednost cifrám, protože nám dnes říkají o životě víc než cokoli jiného.

— A předpovídáte taky budoucnost? zeptala se studentka z Ústavu lehkého průmyslu.

— Taky trochu, odvětil jsem vyhýbavě. — Na příklad při té zkoušce příští týden dostanete výbornou z marxismu-leninismu. Nemusíte se ani připravovat, zeptají se vás na Pátý sjezd strany a čtvrtý zákon dialektiky.

Zatleskala radostí a řekla, že nebude nic jiného biflovat.

— Jak to můžete vědět, zeptal se ten hezký Gruzinec. — Kdo vám má věřit?

— Počkejte týden a pak se přesvědčte, řekl jsem poněkud uražen.

Ale oni nemínili čekat, nýbrž žádali, abych jim hned přímo na místě prokázal svou schopnost předpovídat budoucí události. A tu jsem měl nápad:

— Dobrá, řekl jsem. — Počkejte minutu. Slibuju vám, že za minutu se objeví na zdi štenice. Vidíte tamhle tu rytinu? Tak tu obleze dokola a zalezde pod sousední rámeček...

A sotva jsem to dořekl, štenice se zjevila. Vylezla zpod spící Venuse, vykonala slíbenou obchůzku a odebrala se k sousední krásce — k té s rozbitým džbánem. Ženy vyjekly. Někdo tvrdil, že na té zdi vůbec žádná štenice není, nýbrž že je to jen sugesce. Jiní prohlásili, že to byla cvičená štenice a že jsem jí tajně vytáhl z rukávu. A skeptický gruzínský Apollo pravil:

— Co na tom? Štenice přece nic není, to mohl předvidat každý, že se tam nějaká objeví. Ať nám radši řekne, kdy bude na celém světě komunismus...

To jsem úmyslně přeslechl. Ten Gruzinec byl totiž agent — provokatér. Jak jsem ho teď pozoroval koutkem oka, viděl jsem na jednou, jak mu rychle narůstá ženské poprsí. Brzy jsem viděl zcela zřetelně mladá a dívčí, ale plně vyvinutá ňadra. Voušek pod nosem a jiné znaky mužství mu však zůstaly, a to mu dodávalo vzezření skutečného hermafrodita.

Nevěděl jsem nejdřív, co si mám o tom myslet, a připisoval jsem to své opilosti. Ale marná naděje. Nebylo to množství vodky a vína, jež jsem vypil, ale nějaká jiná síla, které se mne zmocnily a deformovaly můj obraz světa.

Po Gruzinci se, totiž také ostatní hosté začali mňít. Kontury jejich tváří a postav se rozkomíhaly ve světelné body na obrazovce radaru. Obrysy se rozmazávaly a proměňovaly v nové živé tvary. Ženám narůstaly vousy, blondýni se proměňovaly v černovlasé, plešatěl a pak jim vlasy zas znova narostly, stárli, vráščitěli a pak zas omládali — omládli tak, že se z nich stávaly děti s křivými nohama, s velkými hlavami a prázdnými očima.

Přesto v každém z nich zůstávala nějaká podobnost s originálem, takže jsem je mohl snadno identifikovat a mluvit s nimi, ačkoli už jsem si nebyl přesně jist jejich minulostí a budoucností.

Až do té chvíle jsem věděl přesně, kdo z nich je zloděj, kdo bigamista a kdo nemanželská dcera uprchlého bělogvardějce. Ale teď se všechno zdálo pomíchané, ve stavu neustálých změn, takže jsem nevěděl, kde jedna osoba končí a druhá začíná. Když se ke mně mladý inženýr jménem Belčikov obrátil s otázkou, kdy se narodil, málem jsem vybreptl nemožnou odpověď, odporující všem zákonům přírody: 237 před Kristem.

Ta odpověď mě napadla bezděčně, zřejmě vlivem změn, které se daly v Belčikovovi. Jakási starobylá hasičská přílba se mu na okamžik zaskvěla na hlavě a pod jeho volným oblekem jsem zahlédl bílé prostěradlo, do něhož se zřejmě velmi obratně zabalil. Patrně ta přílba a některé jiné podrobnosti se mi zdály naznačovat, že Belčikov se narodil roku 237 před Kristem.

Naštěstí jsem to neřekl nahlas. Přílba se rozplynula ve vzduchu, prostěradlo se zavlnilo a vystoupila z něho překrásná žena, ne už nejmladší, ale ještě zcela k potřebě. — neomotaná ničím. Viděl jsem hned, že je to prostitutka a že je patrně také antického původu. Pohnula se vyzývavě, ale moje oči neměly ani čas se nasýtit tím pohledem, když se frivolní ženština náhle změnila v kněze, nebo snad v eunucha. Teď se přede mnou zakomíhal na několik vteřin a znovu se změnil v prostitutku, jenže v jinou, než byla ta předchozí, v méně hezkou. A tak to šlo: mniši se střídali s prostitutkami jako o závod, až nakonec poslední bytost na sebe vzala podobu inženýra Belčikova. Stál přede mnou a zdvořile opakoval svou otázku.

SNÍMEK PAVEL HUDEC AHASVER

— Mohl byste mi říct, kdy jsem se narodil, prosím?

Než měl čas zmínit se z inženýra v něco jiného, řekl jsem kvapně, že se narodil 1. března 1922 v Semipalatinsku. A aby mne už neobtěžoval dalšími hloupými otázkami, připojil jsem hlasitě, tak aby všichni slyšeli, že jeho rodiče měli řeznický krám a dokonce jednoho zaměstnance a nebyli tudíž, jak obvykle uváděl ve formulářích, chudí rolníci. Belčikov zrudl, polekal se a jak se třásl strachem, jeho tvar se také rozkomíhal a začal se mňít.

Až do té chvíle se jeho metamorfózy odehrávaly v minulosti a určitě ne později než do roku 1922. Teď však jeho kurtizány a ti asketické, kteří je vyvažovali a pykali za ně, existovali na nějakém vyšším stupni historického vývoje, což bylo patrně předzvěstí vnitřního konfliktu v Belčikově dalším vývoji. Jak jsem tak počítal jeho další existenci, uvědomil jsem si náhle, že už musím být někde v polovině 24. století. Ale mniši a prostitutky se přede mnou míhali pořád dál, což naznačovalo, že zřejmě ani v budoucnu se nezbavíme kněžského hmbuku a padlých žen, i když to vše na sebe vezme nové společenské formy a nové zveřvení, samozřejmě...

Spěchám ovšem podotknout, že z toho nehodlám vyvodit nějakou teorii a že si tím z ničeho netropím zlovlné posměšky. Jsem si samozřejmě vědom, že každý člověk, i Leonardo da Vinci, je výtvozem hospodářských podmínek, jejichž výtvozem je všechno na světě. K tomu bych si jen dovolil připojit, že jedinec, jeho charak-

ter, jeho osobnost — a chcete-li i jeho duše — vlastně také nemá v životě žádnou roli. Nýbrž jsou jen odrazy na naší sítnici, jako světelné skvrny, které se nám tvoří před očima, když si je trochu přitlačíme prstem, anebo když se dlouho díváme bez zamrknání do slunce.

Jsem zvyklí vidět lidi na pozadí vzduchu, který se zdá prázdný a průzračný proti pevnosti a hustotě lidské postavy. Ale jsme na omylu, když připisujeme tutéž hustotu a jasnost obrysů, jako má lidská silueta za jasného dne, také vnitřnímu světu člověka a když tomu říkáme „charakter“ nebo „duše“. Po pravdě řečeno, žádná duše neexistuje, nýbrž existuje jen jakási trhlina v ovzduší, do níž se v nervózních poryvech hrnou vzájemně nesouvislé psychologické substance, které se mění podle okolností a podle historických údobí.

Když říkám, že nejvíce místa v Belčikovovi zaujímal kněž a průzračný, oproti pevnosti a hustotě lidské postavy. Ale jsme na uvádím to jen jako příklad situace, která je společná všem lidem. Nemíním tím vlastně inženýra Belčikova samotného, nýbrž osobu, která právě měla jeho jméno, anebo ještě spíš ten nedefinovatelný prázdný prostor, který jeho osoba v tom okamžiku zaplňovala a který byl předtím zaplněn zcela jinými a stále se měnícími substancemi. Proč to tak je, nevím, snad se tím zachovává nějaká historická rovnováha.

Každý, kdo se pozorně zadívá do sebe, snadno v sobě objeví své stavy z minulosti i z budoucnosti, někdy zcela neočekávaně, jako třeba potřeba krást nebo se prodat za peníze. Já se přiznám, že jsem v tom, čemu se říká duše, objevil i horší věci, a i vy je objevíte, když se podíváte poctivě a když se nebudete zbavěle schovávat sami před sebou. Hlavní je nebyt pokrytec; pak snadno poznáte, že nikdo nemá právo říkat „On je zloděj“ a „Já jsem inženýr“, protože ve skutečnosti není žádné „Já“ a „On“, nýbrž všichni jsme zloději a prostitutky a možná i něco horšího. Jestli někdo věří v opak, pak je to jen tím, že teď zrovna má náhodou štěstí, ale v minulosti jsme to všichni byli, možná někdy před tisíci lety anebo to určitě jednou budem, jak nám naše slastné vzpomínky a hořké předtuchy nepřestávají našeptávat...

Později jsem se naučil zvládnout svou schopnost vidět dál, než lidská přirozenost dovoluje. Naučil jsem se vás se zarazit a ovládnout a dívat se na lidi, jako by existovali skutečně jen v úzkých mezích své nynější osobnosti a životopisu. Ale tehdy v té chvíli jsem si připadal obklopen ne tuctem, ale přinejmenším několika stovkami obličejů. Oči mi vyděšeně přebíhaly z jednoho na druhý, jak jsem padal do propasti hluboké pět set, tisíc, možná i deset tisíc let. Všecko mi rářilo k opatrnosti: vzpomínka na můj hrůzný sestup do věku fosilních trolejbusů na Cvetnom bulváru, jakož i stud, který jsem ještě cítil nad svou nedávnou smrtí. Ale oči si nedaly poroučet, pobíhaly sem a tam a nenacházely nic, na čem by se mohly zastavit, nic, co by nebylo ve stavu proměny.

A tu jsem se pro oporu obrátil k Nataše, ačkoli jsem věděl už předem, že je to chyba. Nataša, konec konců, byla také jen člověk, a tak by jí mohly narůst vousy, nebo se s ní stát jiné, ještě základnější změny. Nebylo mi ještě docela jasné, co nás dva čeká. Pro jistotu jsem se na ni nepodíval moc upřeně, protože jsem chápal, že v tomhle případě se nedá žertovat. Ale přesto jsem se na ni podíval, z nedostatku jiného místa, na němž by mé oči mohly klidně spočinout, a k velké úlevě jsem spatřil, že její vzhled nekazily ani vousy ani jiná ohavnost. Její hlavu však jsem tak nějak celou neviděl. Totiž viděl, ale vlastně jen silou zvyku. A čím pozorněji jsem se díval, tím mi bylo jasnější, že jí chyběla celá lebka, až skoro ke špičce brady. Ale její tělo kupodivu nespadlo na zem, nýbrž sedělo dál vzpřímeně na židli a její ruka vykonávala jakési piruety ve vzduchu nad hlavou: zřejmě si upravovala neviditelné vlasy.

Jen s největší námahou se mi podařilo Natašino obvyklé zveřvení zas rekonstruovat a dát její hlavu a obličej zas dohromady, jako když archeolog restauruje rozbitou vázu. Ale odmítal jsem myslet na křehké nádoby, které se naktápnou a rozpadnou na kousky, když je někdo upustí na dlaždění, nebo když do nich udeří tvrdým kusem ledu, nebo když na ně něco spadne s výšky. Vůbec jsem na to, co jsem právě viděl, nechtěl myslet, protože Nataša byla tak křehoučká a nevydržela by možná další srážku s mým vratkým vědomím. Pojďme domů, Natašo, řekl jsem potichu. Připadal jsem si unavený a tak nějak lhostejný. Měl jsem tak silný pocit nějaké nenahraditelné ztráty, že jsem sotva poslouchal, když Boris z kouta náhle promluvil:

— Poslyš, kouzelníku, miláčku bohů, řekl s oplzlým úsměvem, — pokusil by ses uhadnout, co jsem dělal minulou neděli mezi desátou a jedenáctou?

To bylo jediné, co za celý večer řekl, ale v té otázce jako by byla všechna jeho závist, zářlivost a stud. Neušetřil ani Natašu a — pokusil by ses uhadnout, co jsem dělal minulou neděli mezi sátou a jedenáctou, aby to bylo o to urážlivější a také snad, aby se přesvědčil o rozsahu mých schopností.

Za jiných okolností bych ho na místě zmlátil a možná udělal i jiné hlouposti. Možná, že bych se byl ve vzteku vzdal Nataši, řekl jí zhnuseně, co si o ní myslím, a vrátil jí zpátky Borisovi. Ale já jsem o ní teď věděl mnohem víc, než Boris tušil. Ve srovnání s tím, co se s námi už dělo a co nás mělo v nejbližší budoucnosti potkat, se mi zdálo naprosto nedůležité, že Nataša mi byla nevěrná minulou nedělí mezi desátou a jedenáctou, nebo tedy o půl jedenácté, když mám být úplně přesný.

Neodpověděl jsem Borisovi a aniž jsem se na ni podíval, řekl jsem klidně a tiše, jako by se nic nestalo:

— Pojďme domů, Natašo. Pojď, prosím tě.

Nataša okamžitě vstala, zavěsila se do mne svou teplou paží a tak jsme šli ke dveřím. Byl jsem jí za ten zřejmý projev lásky vděčný. Co mi záleželo na tom, že občas podléhá prosbám a lichotkám svého bývalého muže a že je mi nevěrná? Dělá to stejně jen ze zvyku, ze soucitu. Ale miluje jenom mne, miluje mne celou svou bytostí a dokud ještě má čas... A to je něco, čeho si člověk v naší neklidné době musí vážit.

V předstíni mě zkušební pilot chytil za klopou, přitiskl mě k stojanu na klobouky a řekl, že mě chce poprosit o radu. Ptal se šeptem, aby jeho žena neslyšela, kdy asi tak přibližně se zabije. Měl starosti, jestli ještě stojí za to mít dítě a koupit si ledničku.

Přisahal jsem si ten večer, že nikomu z nich nereknu datum smrti, aby to neohrozilo jejich romantičnost a zdravotní touhu po dobrodružství. Ale v tomto případě jsem musel udělat výjimku. Pro zkušebního pilota smrt patří k povolání a není jen předmětem zbytečné zvědavosti. Sprto jsem mu řekl mezi čtyřma očima, že má před sebou ještě pět a půl roku života a že se pak při rekordním letu nad Tichým oceánem prostě vypaří, a to tak rychle, že nebude mít čas si ani uvědomit, z jakých technických důvodů jeho náhlý skon nastal. Byl nesmírně potěšen. Pět a půl roku mu připadalo jako hezký kus času. S ničím ani zdaleka tak dobrým nepočítal, ba naopak myslil, že to přijde mnohem dřív. Teď tedy si byl jist, že si ještě může koupit ledničku a že se může těšit svou ženou bez použití kontracečních prostředků. Byl přímo nadšen.

— A teď se příznej, kamarádko, řekl s ochraptělým smíchem a plácl mi na rameno, — teď už se můžeš přiznat: ta štenice byla cvičená jako pejsek, co? Tos nás teda doběh! No příznej se, vždyť já to nikomu nepovím!

Ten pilot mi opravdu věřil, když jsem mu předpověděl jeho smrt v raketě za pět a půl roku, ale že by mohl někdo předpovědět štenici na zdi, se mu zdálo naprosto nepochopitelné.

DÍVČÍ PARÁDE MARS

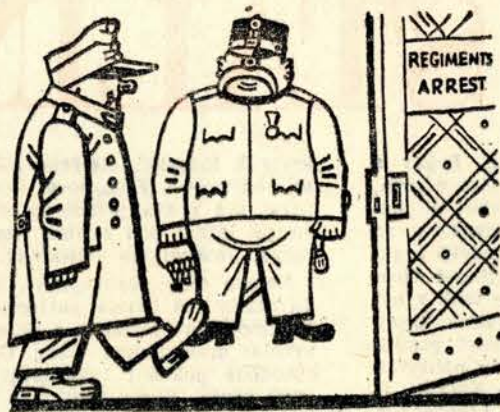
na smrt reněného vojáka? — Ze nejdřív převezmeš inventář... Medičky jsou rozhořené. Až do loňského roku to bez vojny šlo, teď je to předmět první důležitosti. Každých čtrnáct dní šest hodin. Sedí v posluchárně, kde je zima jako v morně a plných pět hodin se točí řeč kolem jednoho. Po třech hodinách už nejsou schopné vnímat. Tajné sešity zejí prázdnotou, občas se objeví bláznivé poznámky.

Toto je začátek reportáže, kterou jsem psala před rokem. Medičky mi jí před nedávnem připomněly. Pokoušela se přesvědčit zalíbené kruhy, že tento předmět je nesmyslný. Když jsem zjistila, že by v takové podobě nikdy nespátřila světlo světa, pokusila jsem se v ní alespoň poukázat na to, že je to předmět nesmyslný, má-li tento rozsah (dvě stě hodin) a tuto úroveň. Já i medičky jsme si uvědomovaly, že i to je dost velké riziko.

Nejspíš se nám s úspěchem mohlo podařit, že po vyjítí článku začne vojna jako remen. Ale on zatím nevyšel. Když si jej přečetl generál Dvořák z Vojenského oddělení ministerstva školství a kultury, kterému musel být dán k autorizaci, absolutně nesouhlasil s jeho otištěním. Když jsem se ho ptala proč, odpověděl mi po telefonu také otázkou. Zněla nějak takhle — Komu a čemu chcete, soudruhu, tím, že budete tyto problémy ventilovat, pomoci? Bylo mu zcela nepochopitelné, proč by se tím měl tisk, byť i studentský, zabývat. Ujistil mě, že se bez nás objeví, že i bez nás o potížích z brannou výchovou vědí a pracují na jejich odstranění. Je zbytečné, je naprosto zbytečné, soudruhu...

Před třemi nedělemi oznámil tentýž generál Dvořák na ustavujícím sjezdu Svazu vysokoškolských Čech a Moravy, že rozsah dívčí vojny se zkracuje na polovinu. Medičky budou tedy mít na přistě už jen sto hodin. Už jen sto hodin, které budou zřejmě vypadat stejně jako před rokem, stejně jako vypadají dnes. Jediná změna, ke které, pokud jde o úroveň, došlo, spočívá v tom, že se už nevyhazuje od zkoušek, že se z nich už nedělá monstrózní příklad důležitosti a vědeckosti tohoto předmětu. Dnes už zřejmě odrážejí skutečný stav věci. Medičky o nich hovoří jako o formální záležitosti, kterou není problém udělat, jestliže si vzpomene člověk na něco z toho, co zná z normálních předmětů a na trosky z látky, která byla probrána na jedenáctiletých při CO.

Snad je to rozdíl dvěstěhodinová ztráta nebo stohodinová ztráta, ale nad tím se mi nechce přemýšlet. Jediné důležité se mi zdá ztráta jako taková a tou tato branná příprava mediček je.
HANA VONDRICHOVA

MILÍ PŘÁTELE

[...] Přednáškové vysokoškolské, ke kterým já patřím, byli generaci „oceňovanou“ dvěma specifickými okolnostmi — hnutím německým protektorátem a tím, čemu se říká I. fáze poválečné lidové demokracie. Tyto okolnosti nás zřídily kolem hranice Východ — Západ, a to velmi ostře. Přitom bylo možno jen studovat — což byla značná výhoda zejména pro nešťáky. Ti, kdo vedle studii pěstovali pilně i politiku, rychlým postupem doby začali tvořit nesmířitelné tábory (hlavně národní socialisté a lidovci kontra komunisté a naopak). Tak i studenti a profesoři. A nemá smysl tento antagonismus ex post dvacetilet let jakkoli otupovat. Řízením historie to u nás vyhrál komunisté, oni dostali příležitost mocensky účtovat se svými odpůrci. To byly také ty podrobné prověrky. Kdyby osud přál víc národním socialistům, kdyby Československo geograficky leželo víc na Západ, nevedlo by se dobře četným komunistům. O tom jsem já (nešťáček) zcela přesvědčen, já ty náklady, tu nezáživnou atmosféru mezi studentskými komunisty a národním socialisty znal a prožíval.

Václav Černý se svým Kritickým měsíčníkem stál na té nekomunistické straně ideových a ideologických barikád a prohrál svůj politický boj. Je romanista, ví tedy detailně, jak to chodilo ve Francii za Velké francouzské revoluce (nejdřív stali Ludvíka XVI., pak Dantona, Héberta a jejich druhy popravil Robespierre, — vzápětí skončil stejným způsobem on i jeho stoupenci atd.) Jde o prohry politické — vědcem je možno zůstat. A tady zdá se prof. V. Černý zvítězil. Přesto mu mohu i nyní zavzdat, chce-li hlava nehlava dít slavisty a jejich vědu. Invektivy proti fakultním Stalinům jsou dost možná na místě, ale že by Havránek nebo Mukařovský byli vědeckými nulami, to se mi rozhodně nezdá. Je jistý rozdíl mezi tímto vědci a novinářem Stolem.

V tom bych souhlasil s Adamcem. Ve srovnání s ním jsem však byl tou dobou v Praze a působil na filosofické fakultě jako asistent; proto popřu jeho idylické představy o slavistickém ráji na fakultě. Poúnorovou organizaci lingvistických (filologických) oborů na filosofické fakultě dirigovali strukturalisté, a to „tvrdě na tělo“. Bylo zle, obrnul i někdo nos nad strukturalismem. A největší bída byla v tom, že sami strukturalisté zradili svůj strukturalismus a začali ho korenit citáty z marxistických klasiků, hlavně Stalina. Tady šla věda stranou — sloužilo se sektě, která byla dvojnásob kuriozní tím, že byla marxistická jen zdánlivě. A ve jménu tohoto strukturalismu dosti špatně kamuflovaného marxismem se účtoilo na všechno ostatní. Nikoli z vědeckého přesvědčení, ale na pokyn politických bohů. [Tuto zvrstí jsem pocítil sám na sobě jako neopřepěný přívrženec tzv. nového učení o jazyce.] [...]

DILEMA PRAXE

Na Slovensku žije početná maďarská menšina, která má vlastní školy s vyučovacím jazykem maďarským. Je len samozřejmé, ak sa vyžaduje, aby žiaci z týchto škôl vychádzali so solidnými znalosťami slovenského jazyka. Dobrá znalosť slovenčiny je jednou z podmienok pre prijatie na stredné i vysoké školy. Prax je však taká, že náš maďarský spoločenstvo sa po slovensky začína učiť v druhej triede a po skončení deviatej toho veru veľa nevie. A bez dostatočnej znalosti slovenského jazyka sa prakticky nemôže uplatniť v čisto slovenských a ešte menej v českých oblastiach.

Je pravdou, že na vysokých školách študuje len veľmi malá percento absolventov stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským. A to je chyba. Otázka znie, či je tento úkaz dôsledkom nežiaduceho o vysokoskolské štúdium, alebo či sú tu hlbšie korene, spočívajúce v tom, že žiaci nespĺňajú kritéria potrebné k prijatiu na vysokú školu. Hovoril som s mladým inžinierom, absolventom VŠP v Nitre, ktorý mi rozprával svoj zážitok z prvej prednášky. Až v druhej polovici začul z úst prednášajúceho slovo Aves. Rozumel len tomuto jednému, a to latin-skému slovu. Koľko námahy musel asi vynaložiť na to, aby dostudoval! Poznám prípad, keď zo štvrtého ročníka výteler poslucháč na poslednom rektorskom termíne lebo sa nevedel správne vyjadriť po slovensky.

Podobných prípadov je viac a pritom VŠP v Nitre potrebuje poslucháčov so znalosťou maďarského jazyka, lebo absolventmi treba obsadiť maďarské oblasti na južnom Slovensku, kde sa s miestnym obyvateľstvom mnohokrát nedá dohovoriť inak než po maďarsky.

Situácia na ZDS je, čo sa týka znalosti slovenského jazyka u žiakov maďarskej národnosti, doslova žalostná. Pre ilustráciu presné znenie diktátu G. B., žiaka VII. triedy ZDS s vyučovacím jazykom maďarským v Sečtanoch. Správne znenie textu nepovažujem za potrebné uvádzať — chyby sú prívětmi viditeľné.

„Dobrý pionierov. Jozko je dobrý pionierov. Je stnov robotníka Rimajské Sopoti. Hody do základné devetročnej školy s vyučovacím Slovenska a Maďarsky jazyk. Rád sa učí lebo učí mysli svoju budúcnosť. V učení a bystří a vyrobí učeník. Má výborné známky na ktorej písničk.“

MILÍ PŘÁTELE

[...] Přednáškové vysokoškolské, ke kterým já patřím, byli generaci „oceňovanou“ dvěma specifickými okolnostmi — hnutím německým protektorátem a tím, čemu se říká I. fáze poválečné lidové demokracie. Tyto okolnosti nás zřídily kolem hranice Východ — Západ, a to velmi ostře. Přitom bylo možno jen studovat — což byla značná výhoda zejména pro nešťáky. Ti, kdo vedle studii pěstovali pilně i politiku, rychlým postupem doby začali tvořit nesmířitelné tábory (hlavně národní socialisté a lidovci kontra komunisté a naopak). Tak i studenti a profesoři. A nemá smysl tento antagonismus ex post dvacetilet let jakkoli otupovat. Řízením historie to u nás vyhrál komunisté, oni dostali příležitost mocensky účtovat se svými odpůrci. To byly také ty podrobné prověrky. Kdyby osud přál víc národním socialistům, kdyby Československo geograficky leželo víc na Západ, nevedlo by se dobře četným komunistům. O tom jsem já (nešťáček) zcela přesvědčen, já ty náklady, tu nezáživnou atmosféru mezi studentskými komunisty a národním socialisty znal a prožíval.

Václav Černý se svým Kritickým měsíčníkem stál na té nekomunistické straně ideových a ideologických barikád a prohrál svůj politický boj. Je romanista, ví tedy detailně, jak to chodilo ve Francii za Velké francouzské revoluce (nejdřív stali Ludvíka XVI., pak Dantona, Héberta a jejich druhy popravil Robespierre, — vzápětí skončil stejným způsobem on i jeho stoupenci atd.) Jde o prohry politické — vědcem je možno zůstat. A tady zdá se prof. V. Černý zvítězil. Přesto mu mohu i nyní zavzdat, chce-li hlava nehlava dít slavisty a jejich vědu. Invektivy proti fakultním Stalinům jsou dost možná na místě, ale že by Havránek nebo Mukařovský byli vědeckými nulami, to se mi rozhodně nezdá. Je jistý rozdíl mezi tímto vědci a novinářem Stolem.

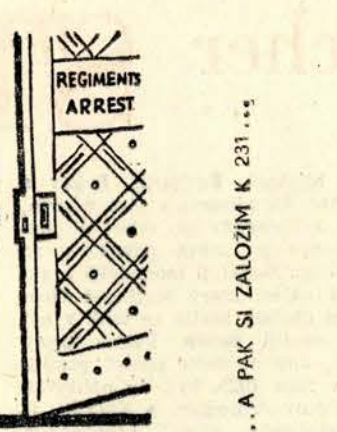
V tom bych souhlasil s Adamcem. Ve srovnání s ním jsem však byl tou dobou v Praze a působil na filosofické fakultě jako asistent; proto popřu jeho idylické představy o slavistickém ráji na fakultě. Poúnorovou organizaci lingvistických (filologických) oborů na filosofické fakultě dirigovali strukturalisté, a to „tvrdě na tělo“. Bylo zle, obrnul i někdo nos nad strukturalismem. A největší bída byla v tom, že sami strukturalisté zradili svůj strukturalismus a začali ho korenit citáty z marxistických klasiků, hlavně Stalina. Tady šla věda stranou — sloužilo se sektě, která byla dvojnásob kuriozní tím, že byla marxistická jen zdánlivě. A ve jménu tohoto strukturalismu dosti špatně kamuflovaného marxismem se účtoilo na všechno ostatní. Nikoli z vědeckého přesvědčení, ale na pokyn politických bohů. [Tuto zvrstí jsem pocítil sám na sobě jako neopřepěný přívrženec tzv. nového učení o jazyce.] [...]

GÓL O OLYMPIÁDE

Poněkud stydlivě mlčíme v poslední době o československé snaze ucházet se o pořádání olympijských her v Praze. V době iluzí jsme se zradovali (hergot, takový malý národ, a co si nelajsneme!), v době všeobecného vystřízlivění a sebernšakčských sklonů letošního jara se mezi nereálností minulého režimu začal počítat i tento projekt (žijeme v Praze málem jako zvířata, nemáme byty, nemáme dopravu, nemáme hotely, a z toho všeho si vymyslíme takovou blbost).

Druhý názor vypadá realisticky, máme skutečně dost důležitějších starostí (i když by nám všem jistě lahodilo stát se „hlavním městem sportovního světa“ — jak praví můj přítel, sportovní novinář). Ale přesto říkám: nezahazujme tento projekt, spočítejme ho ze všech stran. A říkám to pro tohle: když jsem se dozvěděl o tomto návrhu a když jsem po chvíli překonal trapný pocit, který ve mne podobná prohlášení vzbuzovala, uvědomil jsem si: ale to je vlastně jediná možnost, jak se Praha může dostat z toho srabu, který zažíváme. My přece nejsme schopni dát toto město do pořádku normálním způsobem. A takové „bibosti“ nás přece vždycky sjednocovaly a sjednocují, pro takové „nerozumnosti“ jsme ochotni pořádat sbírky, pracovat přes čas, pracovat dokonce s našdením. A přijedou sem cizinci, kvůli nim jsme přece ochotni dělat i složitější věci. Vždyť ona ta olympiáda je pro Prahu vlastně jediná naděje. A my si při tom také trochu napravíme sebevědomí. Budou silnice, bude fungující doprava, budou hotely, budou i byty (protože co by o nás řekl, kdyby viděl jak nebydíme), budou stadiony, bude nad čím slzet ve stáří.

Snad tenhle názor měl opodstatnění jen před lednem. Snad nové politické a hospodářské řízení tohoto státu zajistí i jiné způsoby jak dát hlavní město do pořádku (něznám je samozřejmě a vlastně nevíám ani jejich názvy). Ale nezapomínejme při vši exaktnosti na naše národní vlastnosti.
MICHAL NOVOTNÝ

PROGRAM SVAZU VYSOKOŠKOLSKÉHO STUDENTSTVA

Vysokoškolské studenty v Čechách a na Moravě se chtějí podílet na dotváření profilu socialistické společnosti naší republiky a angažovat se svou prací za uskutečnění humanistických cílů, které si socialismus vytýčil. Proto na kongresu zástupců českých a moravských fakult v Olomouci dne 25. a 26. 5. 1968 ustavili Svaz vysokoškolského studentstva Čech a Moravy. V nejbližší rovině si SVS klade za cíl: — sdružit studenty Čech a Moravy k jednotnému postupu při obhajobě a prosazování jejich zájmů, přičemž chce pracovat zásadně na demokratických principech; — reprezentovat studentskou část akademické obce uvnitř státu i za hranicemi z hlediska studentských zájmů. Prosazovat a hájit zájmy studentů i absolventů vysokých škol ve vztahu ke škole, ostatním institucím ve společnosti a k mezinárodním organizacím; — usilovat o kontinuitu generací inteligence a začleňovat studentstvo do procesu vědeckotechnické revoluce; — angažovat se neustále za uplatňování myšlenek Charty Organizace spojených národů i Deklarace lidských práv, principů socialistické společnosti a humanitních ideálů a za jejich právní zakotvení a vyjádření v ústavě. Vždy se celou autoritou postaví proti každému, kdo tyto myšlenky bere jakýmkoli způsobem v potaz; — rozvíjet vzájemné styky se studentskými svazy v zahraničí a mezinárodním studentským svazem tak, aby se nový svaz stal iniciátorem odstranění úskalí studené války ve světovém studentském hnutí, které dosud existují, a aby československé studentské obci bylo navráceno slavné jméno zakladatelů myšlenky studentské vzájemnosti; — SVS zásadně neodmítá požadavky jednoty mládeže sdružené ve federativní podobě, budou-li všechny tyto pokusy založeny na přirozené snaze mládežnických organizací o takovou jednotu; — vystupovat jako samostatné organizace vedle NF, čímž se nevylučuje spolupráce s ní; — usilovat o reformu a demokratizaci přístupu k vysokoškolskému vzdělání, obsahu a metod výuky i forem řízení celého školského systému. Podílet se na dynamickém rozvoji školství, na jeho modernizaci tak, aby co nejlépe odpovídal požadavkům studentů i společnosti a byl v souladu s neustálým vývojem vědy a techniky; — prosazovat uznání a praktické uplatňování studentů a jejich organizací jako činného subjektu, procesu výchovy na VS; — do budoucna vytvářet organizaci, hmotné a právní předpoklady studentské samosprávy na vysokých školách, kolejiích, v manských a ostatních zařízeních, které přímo souvisí s každodenním životem studentů; — SVS si uvědomuje i přijímá svůj díl odpovědnosti za rozvoj a život celé naší společnosti.

NEPŘEHLEDNĚTE, NEODLOŽTE

Nepodepsány pisatel článku se obrací na ministerstvo školství s vyzvou, aby vysvětlilo, co učiní (ono již dávno učinilo) pro dokončení vzdělání absolventů tříletého večerního studia na středních průmyslových školách pro pracovníky OV KSC. Toto studium bylo zřízeno jednorázově v roce 1963/64 na základě usnesení OV KSC z 22. srpna 1962 směrnicí o zřízení technickoekonomických kursů na středních odborných školách pro stranické pracovníky, čj. 53 213/62-11/2 a doplněkem čj. 11 147/64-11/4 ze 4. 3. 1964. V podstatě šlo o zřízení dvouletých kursů vybraných předmětů v pěti skupinách technickoekonomických oborů. Vybraní pracovníci byli předem připravováni na studium v povinném přípravě kurse. Někteří tento přípravný kurs nedokončili a nebyli na střední průmyslovou školu přijati. Učební osnovy dvouletého studia obsahovaly všechny odborné předměty podle učebního plánu večerního studia příslušné školy. Zvládnutí celého rozsahu učiva těchto odborných předmětů bylo zajišťováno metodickou pomocí například 200% konzultací proti večernímu studiu apod. Šlo o velice náročné studium. V 1. ročnících přes veškerou pomoc neuspělo a odešlo průměrně 35 procent účastníků. Tyto kursy neposkytovaly ucelený stupeň vzdělání, jako ostatně všechny kursy vybraných předmětů na středních odborných školách, které mohly být zaměstnavateli pouze podkladem pro promínutí požadovaného vzdělání. [Blíží informace o kursech vybraných předmětů obecně vyjde v deníku Mladá fronta.] 89 procent absolventů těchto kursů odborných předmětů v technickoekonomických studijních oborech se však přihlásilo do 3. ročníku nástavbového studia všeobecně vzdělávacích předmětů. Pokud uspěli, získali dvoje vysvědčení, které je opravňovalo přihlásit se k externí maturitní zkoušce na střední průmyslové škole. Po jejím úspěšném vykonání získali právo uplatnit ucelený stupeň vzdělání v příslušném studijním oboru, které má a musí mít celostátní platnost. Nešlo tedy o neuvážené podceňování vzdělání v Československu, jak uvádí pisatel. K externí maturitní zkoušce se může připravit každý například tím způsobem, že zkoušky postupně vykoná po jednotlivých předmětech. Metodickou pomocí mu například může zajišťovat zaměstnavatel v rámci závodní školy práce, pokud na doplnění jeho vzdělání má zájem apod. Jedinou úlevou pracovníkům sekretariátu KSC bylo promítnutí studia ruského jazyka, tak jako tomu bylo u studijních podnikových technických škol. Toto studium nebylo zavedeno vzhledem k věku účastníků studia. Navíc šlo ve srovnání s počty studijních při zaměstnání v těchto letech o tak nepatrný počet lidí, že v jednom kraji se tímto způsobem připravilo k externí maturitní zkoušce nejvýše 10 lidí v jednom studijním oboru. Maly počet studijních také umožnil intenzivní výuku. Pisatel zřejmě nevěděl, že toto vzdělání bylo obsahem i rozsahem shodné s večerním studiem a podílel povrchovně soudu proto, že šlo o oddělnou organizaci studia na střední průmyslové škole. Pokud se zmiňuje o hodnocení vzdělání pro pracovní účely, není v pravomoci ministerstva školství, ale příslušného zaměstnavatele.

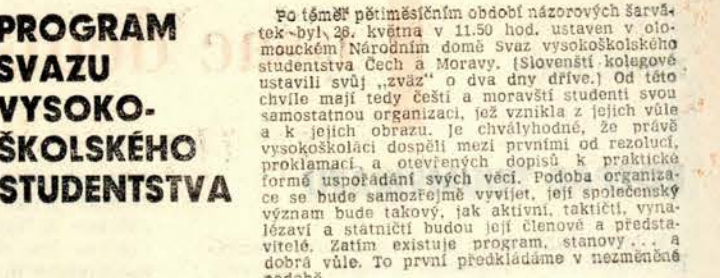
Ustřední komise pro vzdělávání pracovníků
Za sekretariát
E. NOVÁKOVÁ

TO JSEM NEVEDEL, JAKÁ VY JSTE PRIMA OPOZIČNÍ STRANA, PANE FELDKURÁTE!

student 7

Ze má naše současná jazyková slavitka ve světě dobrý zvuk — to je asi pravda. Ale P. Adamec milosrdně zapomíná, že bylo právě u nás doma zlikvidováno mnoho slavistických institucí: Slovanský ústav, Slovanské nakladatelství, dokonce i Vysoká škola ruského jazyka, na níž působil. (...) B. Balajka bije do stalinismu proto, že mu poslal ambice. Je to u něho tak zlé? Na seminářích prof. Krejčího mívával vyhraněné názory, dokonce tak vyhraněné, že Puškina dokázal zdegradovat na posledního epigona světové literatury, až rusistovi srdce pukalo — a přece se mu potom naskytla příležitost psát učebnice (stereotypické literatury) pro onu Kahudovu zdeformovanou střední školu, zatímco například mě inspektoři i jiní administrátoři honili za tvrdohlavý odpor vůči práci podle učebnic a pokynů oněch neblábných časů. Byli jsme tehdy různí, studovali jsme různé obory a poválečná revoluce nás různé poznamenala. Co nám dá dnešek? Doufáme, že demokracii, tu mnohotvárnou demokracii, v níž samosebou oddělné historické plevy od historických zrn. Avšak tak, abychom maximálně nezapomínali na všechna fakta v nás. B. DEJDAR, Praha

Závěrem: Byl jsem a jsem jiného světového názoru než prof. Havránek. Proto, a snad právě proto, nemám právo nevidět jeho zásluhy nejen vědecké, ale také lidské, ty především. V lednu r. 1958 jsem řekl svému staršímu příteli — slavistovi: „Prof. Havránek byl děkanem v době vylučování studentů i profesorů, což je jistě nepřijemné, ale vím, že nezávisle pomohl a pomáhá řadě demokratických smýšlejších pracovníků, kterým zachránil aspoň základní možnost zůstat při vědecké práci, publikovat a odborně i lidsky žít, aniž se dopustili přetvářky nebo dokonce zrady vlastních názorů; to jsem ochoten opakovat za všech okolností.“ Opakuji to tedy písemně dnes, a rád.
E. V. MAREŠ, Praha

PROGRAM SVAZU VYSOKOŠKOLSKÉHO STUDENTSTVA

Vysokoškolské studenty v Čechách a na Moravě se chtějí podílet na dotváření profilu socialistické společnosti naší republiky a angažovat se svou prací za uskutečnění humanistických cílů, které si socialismus vytýčil. Proto na kongresu zástupců českých a moravských fakult v Olomouci dne 25. a 26. 5. 1968 ustavili Svaz vysokoškolského studentstva Čech a Moravy. V nejbližší rovině si SVS klade za cíl: — sdružit studenty Čech a Moravy k jednotnému postupu při obhajobě a prosazování jejich zájmů, přičemž chce pracovat zásadně na demokratických principech; — reprezentovat studentskou část akademické obce uvnitř státu i za hranicemi z hlediska studentských zájmů. Prosazovat a hájit zájmy studentů i absolventů vysokých škol ve vztahu ke škole, ostatním institucím ve společnosti a k mezinárodním organizacím; — usilovat o kontinuitu generací inteligence a začleňovat studentstvo do procesu vědeckotechnické revoluce; — angažovat se neustále za uplatňování myšlenek Charty Organizace spojených národů i Deklarace lidských práv, principů socialistické společnosti a humanitních ideálů a za jejich právní zakotvení a vyjádření v ústavě. Vždy se celou autoritou postaví proti každému, kdo tyto myšlenky bere jakýmkoli způsobem v potaz; — rozvíjet vzájemné styky se studentskými svazy v zahraničí a mezinárodním studentským svazem tak, aby se nový svaz stal iniciátorem odstranění úskalí studené války ve světovém studentském hnutí, které dosud existují, a aby československé studentské obci bylo navráceno slavné jméno zakladatelů myšlenky studentské vzájemnosti; — SVS zásadně neodmítá požadavky jednoty mládeže sdružené ve federativní podobě, budou-li všechny tyto pokusy založeny na přirozené snaze mládežnických organizací o takovou jednotu; — vystupovat jako samostatné organizace vedle NF, čímž se nevylučuje spolupráce s ní; — usilovat o reformu a demokratizaci přístupu k vysokoškolskému vzdělání, obsahu a metod výuky i forem řízení celého školského systému. Podílet se na dynamickém rozvoji školství, na jeho modernizaci tak, aby co nejlépe odpovídal požadavkům studentů i společnosti a byl v souladu s neustálým vývojem vědy a techniky; — prosazovat uznání a praktické uplatňování studentů a jejich organizací jako činného subjektu, procesu výchovy na VS; — do budoucna vytvářet organizaci, hmotné a právní předpoklady studentské samosprávy na vysokých školách, kolejiích, v manských a ostatních zařízeních, které přímo souvisí s každodenním životem studentů; — SVS si uvědomuje i přijímá svůj díl odpovědnosti za rozvoj a život celé naší společnosti.

Ustřední komise pro vzdělávání pracovníků
Za sekretariát
E. NOVÁKOVÁ

NEPŘEHLEDNĚTE, NEODLOŽTE

Nepodepsány pisatel článku se obrací na ministerstvo školství s vyzvou, aby vysvětlilo, co učiní (ono již dávno učinilo) pro dokončení vzdělání absolventů tříletého večerního studia na středních průmyslových školách pro pracovníky OV KSC. Toto studium bylo zřízeno jednorázově v roce 1963/64 na základě usnesení OV KSC z 22. srpna 1962 směrnicí o zřízení technickoekonomických kursů na středních odborných školách pro stranické pracovníky, čj. 53 213/62-11/2 a doplněkem čj. 11 147/64-11/4 ze 4. 3. 1964. V podstatě šlo o zřízení dvouletých kursů vybraných předmětů v pěti skupinách technickoekonomických oborů. Vybraní pracovníci byli předem připravováni na studium v povinném přípravě kurse. Někteří tento přípravný kurs nedokončili a nebyli na střední průmyslovou školu přijati. Učební osnovy dvouletého studia obsahovaly všechny odborné předměty podle učebního plánu večerního studia příslušné školy. Zvládnutí celého rozsahu učiva těchto odborných předmětů bylo zajišťováno metodickou pomocí například 200% konzultací proti večernímu studiu apod. Šlo o velice náročné studium. V 1. ročnících přes veškerou pomoc neuspělo a odešlo průměrně 35 procent účastníků. Tyto kursy neposkytovaly ucelený stupeň vzdělání, jako ostatně všechny kursy vybraných předmětů na středních odborných školách, které mohly být zaměstnavateli pouze podkladem pro promínutí požadovaného vzdělání. [Blíží informace o kursech vybraných předmětů obecně vyjde v deníku Mladá fronta.] 89 procent absolventů těchto kursů odborných předmětů v technickoekonomických studijních oborech se však přihlásilo do 3. ročníku nástavbového studia všeobecně vzdělávacích předmětů. Pokud uspěli, získali dvoje vysvědčení, které je opravňovalo přihlásit se k externí maturitní zkoušce na střední průmyslové škole. Po jejím úspěšném vykonání získali právo uplatnit ucelený stupeň vzdělání v příslušném studijním oboru, které má a musí mít celostátní platnost. Nešlo tedy o neuvážené podceňování vzdělání v Československu, jak uvádí pisatel. K externí maturitní zkoušce se může připravit každý například tím způsobem, že zkoušky postupně vykoná po jednotlivých předmětech. Metodickou pomocí mu například může zajišťovat zaměstnavatel v rámci závodní školy práce, pokud na doplnění jeho vzdělání má zájem apod. Jedinou úlevou pracovníkům sekretariátu KSC bylo promítnutí studia ruského jazyka, tak jako tomu bylo u studijních podnikových technických škol. Toto studium nebylo zavedeno vzhledem k věku účastníků studia. Navíc šlo ve srovnání s počty studijních při zaměstnání v těchto letech o tak nepatrný počet lidí, že v jednom kraji se tímto způsobem připravilo k externí maturitní zkoušce nejvýše 10 lidí v jednom studijním oboru. Maly počet studijních také umožnil intenzivní výuku. Pisatel zřejmě nevěděl, že toto vzdělání bylo obsahem i rozsahem shodné s večerním studiem a podílel povrchovně soudu proto, že šlo o oddělnou organizaci studia na střední průmyslové škole. Pokud se zmiňuje o hodnocení vzdělání pro pracovní účely, není v pravomoci ministerstva školství, ale příslušného zaměstnavatele.

Ustřední komise pro vzdělávání pracovníků
Za sekretariát
E. NOVÁKOVÁ

student 7

Ze má naše současná jazyková slavitka ve světě dobrý zvuk — to je asi pravda. Ale P. Adamec milosrdně zapomíná, že bylo právě u nás doma zlikvidováno mnoho slavistických institucí: Slovanský ústav, Slovanské nakladatelství, dokonce i Vysoká škola ruského jazyka, na níž působil. (...) B. Balajka bije do stalinismu proto, že mu poslal ambice. Je to u něho tak zlé? Na seminářích prof. Krejčího mívával vyhraněné názory, dokonce tak vyhraněné, že Puškina dokázal zdegradovat na posledního epigona světové literatury, až rusistovi srdce pukalo — a přece se mu potom naskytla příležitost psát učebnice (stereotypické literatury) pro onu Kahudovu zdeformovanou střední školu, zatímco například mě inspektoři i jiní administrátoři honili za tvrdohlavý odpor vůči práci podle učebnic a pokynů oněch neblábných časů. Byli jsme tehdy různí, studovali jsme různé obory a poválečná revoluce nás různé poznamenala. Co nám dá dnešek? Doufáme, že demokracii, tu mnohotvárnou demokracii, v níž samosebou oddělné historické plevy od historických zrn. Avšak tak, abychom maximálně nezapomínali na všechna fakta v nás. B. DEJDAR, Praha

Závěrem: Byl jsem a jsem jiného světového názoru než prof. Havránek. Proto, a snad právě proto, nemám právo nevidět jeho zásluhy nejen vědecké, ale také lidské, ty především. V lednu r. 1958 jsem řekl svému staršímu příteli — slavistovi: „Prof. Havránek byl děkanem v době vylučování studentů i profesorů, což je jistě nepřijemné, ale vím, že nezávisle pomohl a pomáhá řadě demokratických smýšlejších pracovníků, kterým zachránil aspoň základní možnost zůstat při vědecké práci, publikovat a odborně i lidsky žít, aniž se dopustili přetvářky nebo dokonce zrady vlastních názorů; to jsem ochoten opakovat za všech okolností.“ Opakuji to tedy písemně dnes, a rád.
E. V. MAREŠ, Praha

issac deutscher STALIN

ROZPAD TRIUMVIRÁTU

V lednu 1925 Stalin konečně donutil Trockého rezignovat v ministerstvu války. Jako velitel armády držel Trocký stále ještě vynikající triumf. Kdyby se byl rozhodl provést vojenský převrat, byl by snad triumvirát porazil. Opustil však svůj úřad bez nejmenší snahy shromáždit na svou podporu armádu, kterou vybudoval a po sedm let vedl. Stále ještě pohlížel na stranu jako na legálního mluvčího dělnické třídy, nehledě na to, jak čí kým je vedena.

Když byl takto odstaven Trocký, prasklo jediné pouto, které spolu vlastně triumvirát drželo. Až do poslední chvíle se Zinověv domáhal tvrdších opatření proti Trockému, včetně jeho zatčení. Stalin odmítl jeho požadavky veřejným prohlášením, že je „nemyslitelné“ odstavení Trockého z vedení strany. Brzy nato začal rozbíjet triumvirát: Před zasedáními politbyra odmítl radit se se svými partnery a sradovat s nimi své kroky. Neoddiskutovatelně ovládal stranu po všech stránkách, i když byl Kameněv ještě opevněn v moskevské oblasti a Zinověv vedl bolševiky v Leningradu. Stalin si své vedení však mohl pojmout jen jako mluvčí většiny v politbyru; totalitní vývoj strany ještě nedospěl tak daleko, aby se její členové podrobili neskrývané diktatuře kteréhokoliv jejího člena. V roce 1927 tvořilo politbyro těchto sedm členů: Stalin, Zinověv, Kameněv, Trocký, Bucharin, Rykov a Tomský. Když skoncoval s triumvirátem, byl Stalin naprosto závislý na podpoře Bucharina, Rykova a Tomského.

Nová skupina vznikla zároveň s krystalizací pravého křídla ve straně v politbyru. Proces proběhl v roce 1925. Hlavními mluvčími nového trendu byli Bucharin, Rykov a Tomský. Zúženo Zinověv a Kameněv se dostali do čela levého křídla. Za leninského období vedl Bucharin levé komunisty, zatímco Zinověv a Kameněv zastupovali v průběhu revoluce nejmírnější skupinu. Za leninových dnů však nebyly hranice mezi různými směry stále ani vyhraněné. Na posuvné politické scéně rozličné směry vznikaly a zanikaly, jednotlivci přecházeli z jedné skupiny do druhé s tím, jak se měnila situace, problémy a přístup k problémům. Nynější spojení mělo naprosto odlišný charakter, mělo všechny znaky neodvratitelné definitivnosti. Leví a praví se nyní konfrontovali s protikladnými programy a hesly, které se týkaly téměř každého aspektu bolševické politiky.

Stalin nepatřil ani k jednomu z křídél. Taktickými důvody byl nucen podávat ruku pravici, na jejichž blasech byl závislý. Čítil k nim

také názorovou blízkost. Bucharin, Rykov a Tomský přijali jeho socialismus v jediné zemi, zatímco Zinověv a Kameněv jej odmítali. Bucharina lze dokonce po právu považovat za spoluvůdce doktriny. Dodal jí teoretické argumenty a vědecký náter, který Stalinově více-méně hrubě verzi chyběl. Stalin se však v novém spojení necítil dobře. Využil proto první příležitosti, aby si svou pozici posílil. Po XIV. sjezdu, v roce 1925, byli do politbyra zvoleni ještě Molotov, Vorosilov a Kalinin. Ti tvořili faktický stalinský „střed“, i když Vorosilov s Kalininem tíhli k pravici víc, než se Stalinovi hodilo. Molotov, pomalu myslící, nudný ale vybavený ohromnou trpělivostí a pracovitostí, následoval Stalina jako věrný stín od doby, kdy mu v roce 1913 pomohl vytisknout první výtisk Pravdy. Stalin jej fascinoval, jak už prohnání a bezohlední chlapi fascinují ty, kteří tyto vlastnosti postrádají.

Mezitím Stalin těžil z okolností, že se Trocký zdráhal spojit se s oběma bývalými triumviraty proti němu, i když nyní měl mnoho společného. Pozoroval své staré oponenty, jejich nesmělé námluvy, jejich žárlivost a přežívající staré city. Sám také přispíval ke zmatku v jejich řadách. Ve své knize Problémy leninismu, která vyšla v lednu 1926, namířil veskerý svůj ostrost proti Kameněvovi a Zinověvovi a zdřel se jediného nepřátelského výpadu proti Trockému. Někteří z vedoucích trockistů, například Antonov-Ovsejenko a Radek, naléhali na své přátele, aby se spojili se Stalinem. Na druhé straně Zinověvovi stoupenec byl tak silně indoktrinován proti Trockému, že chápal jako dějinnou ironii, že by nyní měli užívat mnohých jeho argumentů. Těžká ruka generálního tajemníka se nyní snesla na nové odpadlíky, stejně jako kdysi na staré. Zinověvovi následovníci byli odstraňováni z odpovídajících postavení. Pochybovači a kolísavci jednali v souladu s požadavkem „železné disciplíny“, kterým Stalin řítil.

Zvláštní incident, který se v oněch dnech udal — v listopadu 1925 — ukazuje, jak stranické podmíněné reflexy reagovaly i na nejnemyslnější požadavky této „železné disciplíny“. Frunze, Trockého nástupce v komisariátu války, onemocněl. Někteří jeho lékaři mu doporučovali podrobit se chirurgickému zákroku, jiní se obávali, že je příliš slabý na to, aby jej vydržel. Záležitost uzavřelo politbyro s tím, že komisař má jít pod nůž. Frunze zdráhavě poslechl, a v průběhu operace zemřel. Individuální bolševik, vrchní velitel armády nebo oblastní tajemník strany, patřil ve své entitě straně. Mimo ni neměl žádnou existenci a žádnou vůli. I nejmírnější stránky jeho soukromého života byly jeho nadřazeným od-

řazeným k inspekci. Netřeba říkat, že tam, kde se podřizovali Frunzeovi, mohl těžko prosazovat svá práva průměrný straník. Celé tělo strany leželo pod nožem nesmířitelného chirurga, generálního tajemníka.

Nebylo tedy překvapující, že na XIV. sjezdu Stalin své bývalé partnery porazil, i když se Zinověvovi podařilo s delegáty Leningradu vyvolat dramatickou vřavu. On i Kameněv se opožďeně pokusili informovat stranu o Leninově závěti. Stalin proti nim nyní vzněl všechna ta obvinění, proti kterým je o rok dříve hájil, když je tehdy vznášel Trocký. Vyprávěl, jak byl dosazen do úřadu svými nynějšími kritiky a kolikrát už chtěl odstoupit. Výkřiky Leningradčanů „Odstup teď!“ byly přehlušeny bouřlivými ovacemi pro Stalina a pro „leninský ÚV sjednocený kolem něho“. Tehdy se začalo používat této charakteristické fráze. Stalin už byl uznáván za „nejrovnějšího z rovných“.

Teprve poté, co byli v roce 1926 poraženi, spojili konečně Zinověv a Kameněv své osudy s Trockým. Spojenectví obou opozic však znamenalo o mnoho víc, než spojené trosky jejich dřívější existenci. Stalin reagoval na zprávu o dohodě svých protivníků stručnou satirickou poznámkou: „Vida, udělili si navzájem amnestii.“

Po odhalení polotajné opoziční organizace v armádě začal Stalin poprvé hrozit svým oponentům vyloučením ze strany. Ti ustoupili. 4. října 1926 podepsali Trocký, Zinověv, Kameněv, Pjatakov, Sokolnikov a další prohlášení, ve kterém se přiznali k prohřeškům proti stanovám strany a slíbili svou stranu ve straně rozpustit. Znovu však s důstojnou odhodlaností opakovali svou politickou kritiku Stalina a Bucharina. Stalin nato vyloučil koncem října Trockého z politbyra, kde nyní neseděl žádný představitel opozice, a odvolal Zinověva z vedení Komunistické internacionály.

Po těchto událostech, v první polovině roku 1927, následovalo falešné příměří, poslední před konečným rozuzlením. V létě toho roku vzplál zápas znovu, v souvislosti s kritickým vývojem mezinárodní politiky. 12. května vpadla britská policie do prostor sovětské obchodní delegace v Londýně a dva týdny nato přerušila Británie se Sovětským svazem diplomatické styky. 7. června byl Vojkov, sovětský velvyslanc v Paříži, zavražděn ruským emigrantem. Zhruba v téže době se generál Cankajsek, do té doby podporovaný Stalinem, obrátil proti čínským komunistům. Stalin tak utřil značnou ostudu, podobně jako když zkrachovala dohoda mezi sovětskými a britskými odbory. V bojovém napětí, způsobeném těmito událostmi, publikovalo 83 vůdců opozi-

cí výmluvně prohlášení, obviňující za všechny poslední neúspěchy Stalina.

V té době také vydal Trocký své takzvané Clemenceauovské prohlášení. Jeho jádrem bylo, že mělo-li by se Rusko octnout ve válce, zaujala by opozice totéž stanovisko vůči vládnoucí skupině, jaké zaujímá vůči francouzské vládě Clemenceau v krizi roku 1917. (Clemenceau tehdy nařkl vládu z neschopnosti a z faktického poraženectví, a pak se sám chopil moci a bojoval až do vítězného konce.) Trocký jinými slovy naznačil, že se v krajním případě bude snažit změnit vládu, aby byla země vzbudována a její zdroje byly efektivně využity k obraně. Podle normálních hledisek kteréhokoliv režimu, který připouští alternativní vládu, se proti Trockého postoji nedalo nic namítat. De facto aplikoval „Clemenceauovskou taktiku“ v předvečer druhé světové války úspěšně Churchill. V režimu, který však alternativní vládu nepřipouští, zdálo se Trockému prohlášení zavánět zradou. Generální sekretariát odpověděl protipohlášením, hovořícím o „spojené protisovětské frontě od Chamberlaina až po Trockého“.

Opozice byla nyní postavena naprosto mimo zákon, přestože Trocký a Zinověv byli ještě členy ÚV, i když z politbyra už byli vyloučeni. Generální sekretariát odmítl autorizovat vydání memoranda, které připravili pro následující sjezd strany, a příslušníci opozice je vytiskli poloilegálně. 7. listopadu 1927, v průběhu oficiálních oslav desátého výročí Říjnové revoluce, vedli Trocký a Zinověv své stoupence v demonstračních ulicích Moskvy a Leningradu. Přestože měl průvod pokojný charakter, a že hesla a transparenty, nesené účastníky, byly namířeny proti vládnoucí skupině jen nepřímo, přiblížil tento incident rozuzlení zápasu. Trocký a Zinověv byli okamžitě vyloučeni ze strany. V prosinci deklaroval XV. sjezd, že „příslušnost k opozici a šíření jejich názorů je neslučitelné s členstvím ve straně“. Sjezd žádal na vůdcích opozice, aby se vzdali a odsoudili své vlastní názory, což měla být cena za jejich další příslušnost ke straně. Maršné se Kameněv a Rakovský snažili dokázat, že kdyby se podřídili, tak by jenom ponížili sebe sama, aniž by získali respekt členstva. 18. prosince vyloučil sjezd ze strany 75 vůdců opozice, nádvakem k mnoha dalším, kteří byli vyloučeni nebo zatčeni už dříve.

O den později se opozice rozštěpila. Její trockistická část se odmítla podříditi požadavkům sjezdu. Trocký byl deportován do Alma-Aty, Rakovský do Astrachaně. Zinověv, Kameněv a jejich následovníci však vydali prohlášení, ve kterém se zřekli svých názorů. Odpadnutím teprve začalo ponížování těch, kteří se vzdali. Sjezd odmítl přijmout jejich bezpodmínečnou kapitulaci a přenechal konečně rozhodnutí generálnímu sekretariátu. Stalinův triumf nad jeho někdejšími partnery byl daleko úplnější než nad Trockým.

Zpracoval: Karel Kovanda
(Pokračování příště)

TAK MÁLO LIDÍ

Tak málo lidí je schopno demokraticky myslet a jednat. Tato slova napsal dne 5. 5. 1968 v deníku Práce dr. Rudolf Fránek ve svém dopise pod titulem Demokracie a výchova. Formou lepopela popisuje momenty ve výchově dítěte, jež podle jeho názoru k pozdějšímu nedemokratickému jednání vedou, zmiňuje se o „utlačovaném člověku v lavici, který, když pak získá moc...? Raději nedomyšlet“. Svůj dopis končí slovy: „Demokratizaci právan bude muset zasáhnout

celý systém naší výchovné práce. V rodině, ve škole, ve veřejném životě.“

Studoval jsem v Sanytrové ulici na 1. osmileté střední škole, kde ředitelem byl právě dr. Fránek. Po celou dobu studia měl jsem samé výborné a v roce 1959 jsem chtěl pokračovat ve svém studiu. Dr. Fránek byl předsedou výběrové komise, která o mně rozhodovala. A rozhodla přes protest své třídní učitelky Marie Rozkocové takto: „Komise pro výběr žáků dne 18. II. 1959 rozhodla nedoporučit přihlášku a doporučuje ho předem začlenit do manuální práce. Důvodem rozhodnutí je uvěznění a odsouzení otce žáka pro protistátní činnost.“ Podepsán Rudolf Fránek, číslo jednací P/75/59. Díky dr. Fránkovi neprijala mě ani přípravná škola v Cimelicích, která dne 18. 4. 1959 pod č. 568/59 sdělila mému dědečkovi, univ. profesorovi, že mezi odmítnutými jsem i já. „tím spíše, že výběrová komise na pražské škole mě se zřetelem na otcovo odsouzení k

přijetí nedoporučila. Bylo nutno dát přednost těm, jejichž rodiče se ničím neproviniili a poctivě budují socialismus“.

Zamítnutí jsem obdržel od dr. Fránka bez jakéhokoliv pohovoru. Nikdy mě neučil a tedy ani neznal. Ptám se proto, proč tak učinil, a proč teprve dnes píše, „že tak málo lidí je schopno demokraticky myslet a jednat“? Dnes Vám mohu, dr. Fránek, odpovědět. Rozhodl jste o mně v době, kdy můj otec byl již na svobodě, a kdy ani podle zákona mu nikdo nesměl vytknout, že se něčeho dopustil.

Je nebezpečné mít pravdu předčasně, toho se dopustil můj otec. Též je ale nebezpečné mít ji pozdě, a proto jste si se svými úvahami o demokracii přispěl. Nejste ostatně sám. Podobný typ je i bývalý ředitel 1. osmileté školy v Sanytrové ul. č. 10 Antonín Erban, který o dva roky dříve napsal své matce o své sestře toto: „Vaše dcera má sice pěkný prospěch, její chování je

sice vzorné, ale z jejího jednání a postoje k socialistickým prvkům výchovy není možno soudit, že by po vystudování hájila zájmy pracujícího lidu.“

Moje sestra se dostavila k pohovoru na večerní jedenáctiletku. Její dřívější osud byl stejný jako můj: Přihláška na školu, zamítnutí, tři roky učení, doporučení podnikem na večerní školu, a pak se odehrává tento rozhovor:
Dr. Cestmír Vránek (v r. 1953 ředitel večerní SVVŠ, Štěpánská ulice): Vy jste soudružka Jirásková?

Sestra: Ano.
Vránek: Čím je váš otec?
Sestra: Dělníkem.
Vránek: A to byl pořád dělník?
Sestra: Ne.
Vránek: Čím tedy byl?
Sestra: Úředníkem.
Vránek: A proč již není úředníkem?
Sestra: Protože byl zatčen.
Vránek: Čtěl jsem vám oznámit, že nemusíte k pohovoru chodit.

Do lepopela bych také zařadil i učitelku Marii Jedličkovou, nebo školní inspektorku Pitthardovou, která dne 9. 6. 1959 pod č. j. škol. 18118-59 o mně napsala: „Bylo málo času k projevům a rozvinutí iniciativy tak nadaného žáka v kolektivní třídě. Obvodní výběrová komise souhlasí s názorem školy (tj. dr. Fránka), aby si žák, dříve než bude dáte studovat, ujasnil a upevnil vztah k dělnické třídě zařazením se do povolání.“ Ti, kdož se mě zastali a dovedli dr. Fránkovi odporovat, což je věc, kterou zřejmě nesnáší, byli perzekuováni. Má třídní učitelka M. Rozkocová, třídní učitelé mé sestry L. Skovpa, učitelé M. Obrazová, J. Kuna, I. Skalický to v mém případě mohou dosvědčit.

Nevidím podstatný rozdíl, pane dr. Fránek, mezi metodami, které jste Vy a Vám podobní používali proti dětem, a metodami naší justice v padesátých letech. V obou případech lze konstatovat jediné. Násilí, jehož cílem bylo vlastní kariéra. O mravní stránce

Vašeho jednání, o ztracených letech i talentech, nervovém napětí v rodinách, s Vámi nehodám diskutovat, protože svými činy jste dokázal, že cit a pochopení pro dětskou duši jako učitel nemáte, zrovna tak jako soudci nemají smysl pro spravedlnost.

ZO KSC při SVVŠ, Štěpánská 22, mému otci odepsala (3. 4. 1968): „Jsem přesvědčená, že s. dr. Fránek je jako ředitel i po lednovém plénu ÚV KSC plně na svém místě, neboť jeho dřívější jednání usbylo nikdy v rozporu se základními myšlenkami a tendencemi usnesení tohoto pléna.“
Redakce Práce mi dopis vrátila s pozoruhodným odůvodněním. „Váš dopis jsme konzultovali s Fed. dr. Rudolfem Fránkem. Po jeho vyjádření, jehož kopii jste dostal, jsme došli k závěru, že případ v novinách nezveřejníme.“ Jestliže někdo nerozumí, proč mám za svou povinnost odpovědět, byl bych rád, kdyby si přečetl Kiplingovu báseň Když...

LEOS JIRÁSEK
10. června 1968

HOROSKOP

na období od 23. 6. do 3. 7.

BERAN (21. 3. - 20. 4.)

Dávejte pozor, abyste v tomto období nepřecenili své možnosti. Zvláště skupina A může být překvapena náhlými indispozicemi. Nepouštějte se do těžkých úkolů, na které sami nestačíte — nebo si vás obstaráje spolehlivě spolupracovníky!

BYK (20. 4. - 21. 5.)

Z Byků si bude stát nejlépe skupina A. Na začátku týdne se moc nerozmýšlejte, aby vám na konci „nechyběly metry“! Typy B a C by se měly postarat o dobré základy toho, na čem budou nuceny potom delší dobu stavět. Trpělivost se vám vyplatí!

BLÍZENCI (21. 5. - 21. 6.)

Blíženci se mohou opírat spíše o svou složku psychickou. Fyzicky raději moc „nepřehánějte“, především skupina B! Vědomě se snažte být „věrnějšími“ a „vytrvalejšími“ (tentokrát v širším slova smyslu). Nehajte myšle, zásady — nepodléhajte našeptávacím!

RAK (21. 6. - 23. 7.)

V tomto období oslavuje narozeniny většina Raků A. Nežlobte se, že předbíláme gratulanty — chceme vás však na něco upozornit! I když se budete cítit sebelepe, nepropadejte nadšení! Rozpoznáte-li pravou míru, uchráníte se nepřijemného vystrážnění!

LEV (23. 7. - 23. 8.)

Lvi si mohou dovolit v tomto týdnu prakticky všechno, jenom pokud budou rozumní a pokud to bude rozumné. Vezměme-li skupinu A jako střed, pak na tom budou Lvi A poněkud lépe a Lvi B trochu hůře. Neměli by ale věšet hlavu — to Lvům nesluší!

PANNA (23. 8. - 23. 9.)

Ve znamení Panny bude v nejlepší fyzické kondici skupina A. Psychicky bude ale ve značné převaze skupina C! „Nezabíjejte“ si možnost vyniknout svou někdy až nemístnou opatrností! Kde si nejste jisti, všimněte si citlivé reakce svého okolí!

VAHY (23. 9. - 23. 10.)

Váhy B mohou vhodně využít svého „uzlového“ postavení ke všemohoucí přípravě a především k rozvažování. Pokuste se upřesnit cíle svého budoucího snažení. Prakticky totiž platí i pro skupinu C, jenom Ačka by si měla pro jistotu „vzít volno“.

ŠTÍR (23. 10. - 22. 11.)

Štíři se mohou udržet na normálu jenom nebudou-li skodit sami sobě. Bývají totiž často k něčemu nemístně necení a jindy zase nemístně vztahovací. Snažte se vyrovnávat kolísavosti svých citů! Vaše zásadová pevnost a stalost vám v tom může pomoci!

STŘelec (22. 11. - 22. 12.)

Střelci se neschválně nechť oklamat tím, že se budou cítit fyzicky dobře. Snadno by mohli přehlédnout své psychické oslabení, a nemile by mohli otrávit představami, které o nich mají jejich přátelé. Jistě by je nepotěšilo, kdyby se jim přestalo věřit.

KOZOROH (22. 12. - 20. 1.)

Kozorohům bude svědčit „záležet do sebe“. Tím však nemyslíme, že by měli být nevíšniví k tomu, co se děje kolem nich. Měli by všemožně předcházet tomu, aby se příčinou disharmonie svého prostředí nestali oni sami! Nebudte netaktní!

VODNÁŘ (20. 1. - 19. 2.)

Jistě nám nevěříte, že bychom nejráději psali jenom samé dobré předpovědi. Anebo je alespoň stejnoměrně střídali a spravedlivě rozdělovali. Nejsme však vševedoucí, natož všemohoucí. Snažte se oprít kde se dá! Dobré přátelství zmůže mnoho!

RYBY (19. 2. - 21. 3.)

Ryby budou pocítovat únavu a nebudou-li se vědomě bránit, může to vést až k zdravotním indispozicím a omezením. Zvykněte si na soustavnou práci a starosti s ní spojené, umožní zapomenout na dočasné, většinou přechodné potíže!

pozn.: jednotlivá znamení zvěrokruhu také dělíme na: znamení kardinální, vedoucí — Beran, Rak, Váhy, Kozoroh, znamení pevná — Byk, Lev, Štír, Vodnář, znamení pohyblivá, padající — Blíženci, Panna, Střelec, Ryby. (Kolem 27. 8. dochází k určitému „kosmickému vyhrcočení“, a nikomu z nás neškodí, když si na sebe dáme trochu pozor!)

XXV. Tímto týdnem uzavíráme naši rubriku a je tedy na místě, abychom udělali pořádek ve vašich připomínkách a dotazech, ať už ústních nebo písemných.

Nemůžeme odpovídat na všechny jednotlivé, a proto si alespoň na to nejzásadnější odpovíme sumárně. A měli bychom začít tím, co považujeme za nejzásadnější.

Nejsme astrologickou poradnou a nestavujeme individuální horoskopy. Tím se omlouváme všem, kterým jsme na jejich žádosti neodpověděli.

Ani chybějící čísla našeho časopisu, pokud vám je neobstará PNS, vám nemůžeme shánět, protože jednotlivá čísla Studenta bývají ihned rozebrána.

O našem „horoskopu“ můžeme prozradit, že je původní, to znamená není přetiskovaný, a že o způsob jeho sestavení projevíla zájem i některá naše výpověďová střediska. Období omezené platnosti jeho „předpokladů“ je označeno jednotlivě u každého záhlaví a týká se pouze tohoto roku 1968! Mnozí z našich pravidelných čtenářů se už v „horoskopu“ naučili číst. Těm, kteří nesledovali Studenta soustavně, připomínáme, že je nutné se na něj dívat jenom jako na určitý limit, označující maximum nebo minimum možnosti jednotlivců, a to ještě s tím omezením, že se vztahuje pouze k jejich „nativním slavnostem“, tedy vlastně ke dni, kdy se narodili. Na „věcnou“ otázku o příslušnosti k jednotlivým podskupinám A, B a C odpovíme raději příkladem: do znamení Berana spadají lidé, kteří s narodili od 21. 3. do 20. 4., do jeho podskupiny A — (21. 3.—31. 3.), do B — (31. 3.—10. 4.) a do C — (10. 4.—20. 4.). Ti, kteří se narodili na rozhraní znamení nebo podskupin, musí uvážovat a kombinovat údaje obou „hraničních“ předpovědí, ale vie si všimnout „nastupující“.

Nejčastěji se nás ptáte na literaturu a prameny možných informací. Na to vám musíme odpovědět. Ze původní literatury je u nás prakticky nedostupná, protože poslední odborné knihy (ke všemu různé úrovně) u nás vyšly někdy ve čtyřicátých letech. Je tedy nutné se obracet o pomoc na starší sběratele a trpělivě hledat v antikvariátech.

V zahraničí vychází astrologická literatura soustavně (mnohdy jako univerzitní tisky) — a to především v Anglii, Francii, NSR, USA, ale i v Holandsku, Rakousku, Švýcarsku a pod. a v těchto zemích vydávají astrologické společnosti, nebo speciální astrologické vydavatelství i své odborné časopisy. Tyto časopisy se svou úrovní zásadně liší od běžných komerčních horoskopů, které můžete vidět v západních týdnech. Tady však zatím zůstává každá rada drahá!